ШЭН ГАБЬЯАТА СОВЕТ АРАДТА, ШЭНЭДХЭН БАЙГУУЛАГША АРАДТА АЛДАР СОЛО!

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

43-дахи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 31 (11007) | 1966 оной февралиин 6, воскресени | Сэн 2 мүнгэн

БУРЯАДАЙ КОММУНИСТНУУДАЙ ЕХЭ СУГЛААН

...лөөдэр оперо, баледэй театр хорин табадахи областной пар... конференци нээгдэхэнь. Энэ ... Буряадай коммунистнуудай, ... ажалшадай ажабайдалда ехэ... ...үүри эзэлхэ.

...ластной партийна конференци ...тэ үдэрнүүдтэ үнгэргэгдэхэ ... байна. Манай парти, манай ... арад КПСС-эй XXIII съездые ... ябана. Партийна съездын ...лдэ зорюулагдаһан социалис ...соён улам хүсэтэйгөөр дэлгэржэ ... Совет хүн бүхэн хадаа шэнэ ... жэлэй түсэбые амжалтатайгаар ...эхын түлөө тэмсэлдэ хубитаяа ...ка тээшые арюун хүндэтэ хэ...эжэ тоолоно.

...ртиин областной комитедэй тоо... хоёр жэл шухалын шухала уд... Энэ үедэ КПСС-эй Централь... ...митедэй октябриин болон ноябриин Пленумүүд болоо. Эдэ Плену...эй тогтоолнууд болбол комму... байгуулхын түлөө тэмсэлдэ ... ба тэрэнэй нютагуудтахи ...изацинуудай үүргые дээшэ... хэрэгтэ угаа ехэ удха ша... юм. КПСС-эй Уставай ёһоор, ... партийна организацинуу...ахин бии болгоһон ябадал ха...эдэнэй дайшалхы хүсые үргэ...ахын болон соёл культурын ...лалтые хүтэлбэрилгэдэ пар... органуудай харюусалгые дээ...эһэн, коммунистнуудай эдэб...хэл гаргаха али бүхы арга ... байгуулһан байна.

...ртиин Центральна Комитет бол... бүхы оронoо хүтэлбэрилхэ ле... заабаринe бэелүүлэн, тон ... экономическа хэмжээ ябуул...ые хүсэндэнь хүргэжэ байна. ... дунда КПСС-эй ЦК-гай мар... ба октябриин Пленумүүдэй ...эбэринүүд онсо тусгаар һуури ... Шэнээр бэелүүлэгдэжэ бай... экономическа хэмжээнүүдэй нү... бүхы колхоз, совхоз, пред...иятинуудай хүдэлмэридэ, партий... организацинуудай ажабайдалда ... харагдана.

...ядай областной партийна ор... XXV конференцидэ нягта ...тайгаар ябажа, ажал хэрэг...һала баян дүй дүршэл оложо ... КПСС-эй Центральна Комите... шиидхэбэринүүдые дүүргэхын ... тэмсэл эмхидхэхэ үедөө манай ...ной партийна организаци ажал... барисаагаа улам бэхидхэжэ, ...ликынгаа ажабайдалда нүлөө... ...ри шангадхаба. Областной пар... организациин ашагтай ба ... янзын ажал ябуулгын үрэнь ... совхоз, предприятинуудай хү...риин дүнгүүдтэ, олониитын ...ическэ ба ажалай эдэбхиин ... ургажа байһанда, хүн зоной ...далай һайжаржа байһанда ... үзэгдэнэ.

...нгаяа үнгэрөөшэ жэлдэ—до... жэлэй һүүлшын жэлдэ эдэ дүн... һайн байгаа. КПСС-эй Цент... Комитедэй мартын Пленумэй ...эбэрииe бэелүүлэн, республи... колхоз, совхозууд мал ажа... болон газар таряалангай про...уудые тушааха бүхы түсэбүү... ...ран дүүргээ. 1965 ондо урда ...ндэ орходоо 100 мянган ..., 30,6 мянган поршоонхо, 9 ... тугал үлүү абтаа. 1964—... онуудта мяха абалга 3 мян... тонно, һүн —18,7 мянган тонно ... ехэ болоо. һүүлэй жэлнүүдтэ ...шхээ нооһо гүрэндэ тушаа... ...эб үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

...оосото үе соо республикын про...ленность улам дээшээ боложо, ... энергетическэ баазань ургаа. ... жэлэй түрүүшын үедэ эхил... томо томо предприятинуудые ...эн шэнэдхэлгэ дүүрэө. Буряа... индустриин ахамад—Улаан... паровозо-вагонно завод һэль...энэдхэгдээд, мүнөө паровозуу... орондо тепловоз, электровозуу... заһадаг болоод байна. һүүлэй ... жэл соо энэ заводые шэнээр ...ха хэрэгтэ 15 миллион шахуу ... гаргашалагдаһан.

...нээр түхеэрэгдэжэ үргэдхэгдэһэнэй, шэнэ технологи нэбтэрүүлһэнэй ба хүдэлмэришэн, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй шэн зоригто ажалай ашаар «Электромашина», Улаан-Үдын шэлэй заводууд, нарин сэмбын фабрика ба бусад шэнэ янзын үйлэдбэридэ орожо, продукци таргалгаяа эрид дээшэлүүлбэ. Гансахан тоосоото үе соо 30 шэнэ предприятинууд, томо цехүүд баригдажа дүүрэө.

Республикымнай экономическа харилсаан улам үргэдэжэ байна. Мүнөө Буряадай предприятинууд машина, прибор, шэл, сэмбэ, модо гэхэ мэтын продукцинуудые ороной бүхы республика, область, хизаарнуудта шахуу эльгээнэ. Буряадай тамгатай промышленна продукцинууд мүн 30 хари гүрэнүүдтэ ошоно.

Предприятинуудай коллективүүд, партийна организацинууд мүнөө шэнэ гурмаар хүдэлмэрилхэ арга боломжонуудые байгуулхын түлөө оролдожо байна. Партийна организацинуудай, хүдэлмэришэдэй болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй оюун бэлиг, хэшээл оролдолгонь предприятияа олзотойгоор хүдэлдэг болгохо, продукциин шанар һайжаруулха, үйлэдбэриин ба экономическа бүхы ажал ябуулгые һайжаруулха хэрэгтэ зорюулагдана.

Советскэ правительствын бэелүүлһэн хэмжээ ябуулгануудай, мүн промышленна ба хүдөө ажахын үйлэдбэриин ургаһанай ашаар ажалшадай ажана байдал нилээд һайжараа. Ганса 1965 ондо, 1963 онойхитой сасуулбал, хүн зоноймнай олзо 50 миллион түхэригөөр ехэ болоо. Ажалшадые медицинскэ талаар хангалга һайжараа. Һургуули болон соёлой гуламтанууд олон болоо.

Хүдэлмэришэд, колхознигуудтай нэгэн хамта ябажа, литература болон искусствын хүдэлмэрилэгшэд арадтаа нилээд олон шэнэ зохёолнуудые бэлэглээ.

Эдэ бүгэдэ амжалтанууд бүгэдэндэ мэдээжэ. Тиимэ тула областной партийна организацимнай, бүхы коммунистнууд, бүхы ажалшаднай XXV конференцине угтажа ерэхэдээ, бии байһан дутуу дунданудтаа, хэгдэхэ бүтээгдэхэ ажал зорилгодоо, партийна-эмхидхэлэй ба идеологическа хүдэлмэриин аргануудые улам һайжаруулха хэрэгтээ гол анхарал хандуулна. Эгээл эдэ асуудалнууд областной конференциин гол анхаралда табигдахань элитэ.

КПСС-эй Центральна Комитедэй мартын Пленумэй шиидхэбэринүүд хүдөө ажахын үйлэдбэриие эрид һайжаруулха талаар тон үргэн харгы нээжэ, бүхы арга хэрэгсэлнүүдые колхоз, совхозуудай гарта барюулһан байна. Теэд эдэ арга хэрэгсэлнүүд дүүрэн хэрэглэгдэнэ гэхээр бэшэ бшуу даа. Хүдөөгэй партийна организацинууд хүдөө ажахын гол гол асуудалнуудые шиидхэхэ хэрэгтэ ажалшадаа үшөөл хангалтагүйгөөр элсүүлнэ. Эгээл иимэ дээрэһээ олон аймагуудта, ехэнхи ажахынуудта газар таряалан үшөөл муугаар эрхилэгдэнэ, ургаса багаар абтана. Малай тэжээл бэлэдхэлгэ тон муугаар шиидхэгдэнэ. Үбһэ тэжээлэй дутамаг ушарһаа колхоз, совхозууд жэл бүхэндэ угаа ехэ гарзада ороно. 1964 ондо эбэртэ малай тоо толгой 6,1 процент, хонидой —13,0 процент, гахайн—18 процент хоролтодо ороһон байгаа. Үнгэрөөшэ жэлдэ малай үхэл хоёр дахин шахуу бага болобошье, хохидол үшөөл ехэ зандаа үлөө.

XXV областной конференциин делегадууд хүдөө ажахынгаа байдалые шүүмжэлэн үзөөд, мал ажалай болон таряан ажалай дутуунуудые усадхаха, хүдөө ажахын продукци абалгые дээшэлүүлхэ тодорхой хэмжээнүүдые хараалха байһаниинь найдамтай.

КПСС-эй Центральна Комитедэй сентябриин Пленумһээ хойшо ехэ саг үнгэрөөгүй. Энээхэн үе соо хүү юумэ ондоо болошохо һэн тэжэ һанамаар бэшэ. Гэбэшье олон партийна организацинууд, райкомууд хадаа Пленумэй табиһан зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ үшөөл хам оролсоодүй, хүүшанайхидаал адли, үшөө заабари хүлеэһээр байна гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Областной конференци дээрэ ЦК-гай сентябриин Пленумэй шиидхэбэринүүдые хайшан гэжэ һайнаар бэелүүлхэб, предприятинуудаа шэнэ гуримаар хүдэлмэрилхэдэнь лажа бэлэдхэхэб гэжэ сэхэ хөөрэлдэгдэхэ. Шэнэ табан жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө тэмсэл эмхидхэхэ, нарин нягтаар ажахыгаа эрхилхэ, моральна болон материальна урмашуулгын аргануудые зүбөөр зохилдуулан хэрэглэхэ—эдэ бүгэдэ хадаа конференци дээрэ хэлсэгдэхэ асуудалнуудай миил зарим талань болоно.

Промышленность, хүдөө ажахыдахи, хүн зоной хүмүүжүүлгын хүдэлмэридэхи олон дутуунуудай шалтагааниинь хадаа бүхы районно, Улаан-Үдын городской комитедүүд, эхин партийна организацинууд хүдэлмэриингөө арга маяг үшөөл шэнэлэн табижа шадаадүй, ажахын болон бусад кадрнуудай харюусалгые дээшэлүүлхэ талаар хүсэд хэмжээ абаагүй, шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ анхарал багаар хандуулдаг, олониитын дунда эмхидхэлэй болон хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һулаар ябуулдаг байһанай шалтагаанууд болоно. Тиимэ хадань, конференциин делегадууд эдэ тон шухала асуудалнууд тушаа ехэ хөөрэлдөө хэхэ байна.

Мүнөө үедэ партийна пропаганда, олониитын-политическэ хүдэлмэри, илангаяа залуушуулые хүмүүжүүлгэ, тон хурсаар табигдана. Тиихэдэ кадрнуудые шэлэн табиха, хүмүүжүүлхэ хэрэг, шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые эмхидхэхэ, тэдэнэй бэелүүлгые шалгаха гээшэ партийна хүдэлмэриин гол удхань болоно.

Коммунистическэ парти совет арадай урда тон ехэ зорилгонуудые табина. Эдэ зорилгонуудые дүүргэлтэ болгохо гээшэ бүхы партийна организацинуудай хүдэлмэриин үндэһэн, бүхы коммунистнуудай ажабайдал, ажал хүдэлмэриин арюун зорилго болоно. Энэ хүндэтэ хэрэгтэй амжалта хадаа партийна организацинуудай дайшалхы хүсэнһөө, партийна хүтэлбэриин тодорхой, шударгы ба үрэтэй байһанһаа дулдыдана. XXV областной партийна конференциин шиидхэбэринүүд эдэ зорилгонуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ тон ашагтай түлхюур боложо үгэхэ байна.

Буряадай коммунистнуудай ехэ суглаан КПСС-эй XXIII съездын делегадуудые, мүн областной партийна организациин хүтэлбэрилхы органуудые һунгаха. Хорин гурбадахи съездэ зорюулагдаһан Буряад оронойнгоо ажалай бэлэг тухай рапортые Эхэ оронойнгоо ниислэл хотодо хүргэхэ эрхэдэ эрхимэй эрхимүүд эгээ ехэ найдабаритан хүртэхэ байһаниинь дамжаггүй.

БУРЯАД АРАДАЙ БАЯР, ОМОГОРХОЛ

ҮШӨӨ НЭГЭ ЕХЭ АЛХАМ

Замбуулинай дайдые шэнжэлхэ, ондоо юртэмсэдэ аяншалха, хамагай түрүүн Һара дээрэ түрүүшын хүниие буулгаха талаар совет эрдэмтэднай айхабтар ехэ хүдэлмэри хэжэ байна.

Бүмбэрсэг дэлхэйе тойроһон түрүүшын спутник манай эрдэмтэдэй гарһаа мултараа һэн. Түрүүшын космонавт Юрий Гагарин—совет эрхэтэн; замбуулинай дайда руу корабльһаа гараһан хүн Леонов—баһал манай. Мүнөө, февралиин 3-да, Һара дээрэ намдуу аалиханаар бууһан «Луна-9» гэжэ автоматическа станци бүхы дэлхэйе гайхуулба, хүн зониие баясуулба. Энэ станци Һарада хүнэй аяншалгые бэелүүлхэ талаар үшөө нэгэ ехэ алхам болобо.

«Луна-9» гэжэ автоматическа станциин Һара дээрэ буугаад, радиогоор шухала шэнжэлэлгын мэдээ Газарта дамжуулжа байна. Иимэ ехэ амжалта туйлаһан совет эрдэмтэд, инженер болон хүдэлмэрилэгшэдөөр омогорхон баясангүй байхын аргагүйл.

Манай депогой хүдэлмэришэд бүхы совет арадтаяа хамта эрдэмтэдэйнгээ амжалтаар баясан, түрэл Коммунис партиингаа ээлжээтэ XXIII съездын хүндэлэлдэ абаһан уялгаяа дүүргэхын түлөө шангаар тэмсэнэ.

А. СОЙБОНОВ,
Улаан-Үдын локомотивна депогой токарь, коммунис ажалай ударник.

ТАБА ДАХИН ТААЛАНАМ...

Һайхан сагаан
Һараяа сошоон,
Үргэн гүндүү
Үбсүүн дээрэнь
Шэдитэй һонор
Шэхээ табяад,
Шагнан, шэнжэн,
Шалгажа оробoлди!

Һара, һара,
Һайхан һара!
Хүбүүд, басагадаймнай
Хүрэжэ шамдаа
Ошохо сагынь
Ойрохон болоол.
Агааргүй гэжэ
Айхагүй тэдэ,
Амилха, амндарха
Агаараа өөһэдөө
Абаад ошохол.
Золтой хүсэтэй,
Зоригтой тэдэнэр
Хододоо байха
Космодром түхеэрээд,
Холын олон
Одо мүшэдтэ
Ошодог болохол.

Һара, һара
Һайхан дүүхэй!
Газар ахатаяа
Гараа барилсаад,
Мэндэ һайнаа
Мэдэлсэн байһандаш,
Хүхюу зохидоор
Хөөрэлдэн байһандаш
Баяртаа һогтон
Бахардан байһан
Сэдьхэлээ хүдэлгэн,
Сэбэрхэн хасарыш
Таба дахин
Таалаад абанам.

Ш. НИМБУЕВ.

ХҮН БҮХЭН БАЯРТАЙ

Манай «Луна-9» автоматическа станци һара дээрэ аалиханаар, дорьбоогүйгөөр буугаад, тэндэһээ радиогоор мэдээсэл хэжэ байна гэжэ дуулахадаа, Сэлэн-Дүүмэ тосхоной ажалшад угаа ехээр баярлаба.

Совхозой ажалшад КПСС-эй XXIII съездые совет эрдэмтэдтэл адли баһал ехэ амжалтатайгаар угтахые эрмэлзэнэ. Малшад, һаалишаднай өөһэдынгөө бэрхэ һаалишан Надежда Тадвашкинагай бэшэгые зүбшэн хэлсэжэ, энэ жэлдэ бэелүүлхэ социалис уялгануудаа тодорхойлжо байна. Эгээл эдэ үдэрнүүдтэ январь һарын дүн согсологдожо, һү һаалгаар дэлгэрһэн мүрысөөндэ Надежда Лазаревна түрүүлжэ ябана. Нүхэр Тадвашкина январь һарада бүхыдөө 6192 килограмм һү һаагаа гэхэ гү, али үнеэн бүриһөө 295 килограмм абажа шадаа.

Хонишоднайшье амжалтатай. Январь һарада манай отарануудта 3500 хурьгад абтажа, нэгэшье толгойн гарзагүйгөөр түлжүүлэгдэнэ.

Н. МЕЛЬНИКОВ,
Сэлэнгын совхозой директор.

АЙЛШАЛХАМНАЙ ХОЛО БЭШЭ

Совет оромнай замбуулиниие шэнжэлхэ талаар үшөө нэгэ томохон амжалта туйлаба. «Луна-9» гэжэ автоматическа станциие һарын нюруу дээрэ бүрин бүтэнөөр буулгажа, тэндэһээ сэхэ радио-холбоо байгуулха гээшэ тон нарин хэрэг. Эндэ онсо нарин приборнууд, түхеэрэлгэнүүдэй хэрэглэгдэһэниинь элитэ. Эдэ бүгэдэ манай совет наука, техникын хэды шэнээн түргөөр хүгжэжэ байһые гэршэлнэ бшуу.

Оройдоол хэдэхэн жэлнүүдэй саана түрүүшын хэмэл одоной ниидхэгдэжэ, тэрээнтэй радио-холбоо байгуулхади гайхалтай шэнги һэн.

Теэд мүнөө Газарай «хани» һараһаа «өөрһөөнь» мэндыень дууладаг болобо бшуубди. Һарын байгаали, тэрэнэй түхэл шэнжые шэнжэлхэ хэрэгтэ энэ автоматическа станци нилээдгүй ехэ удха шанартай.

Үниинһөө хойшо хүн түрэлтэниие һонирхуулдаг һарада бидэхамнай холо бэшэхэн болоо гэжэ ойлгохо ёһотойбди.

Вл. ОЧИРОВ, Улаан-Үдын хэлхээ холбооной техникумэй директор.

СПОРТТОИ ХАНИЛААД...

Манай ороной эрдэмтэд, техникүүд, хүдэлмэришэд жэл бүхэндэ түүхэтэ хуудаһа нээжэ, бүхы дэлхэй дээрэ суурхуулжа байдаг болоо.

«Луна-9» станци һара дээрэ буугаа» гэһэн мэдээсэл бүхы совет арадые баясуулба гээшэ. Бидэшье, Совет ороной спортсменүүд, эрдэмтэдэйнгээ иимэ ехэ амжалтаар омогорхожо, баясажа байнабди. Игээд байхадаа замбуулин соогуур аяншалхаһаа гадна, ерээдүйдэ һари дээрэ бууха аргатай болобобди. Хэнэйшье мэдэһээр, космонавтнуудай спортын замаар ябажа, махабадаа һайжаруулжа, химаг бүхы шалгалта тэсэжэ, дабажа гарадаг ааб даа. Ерээдүйдэ һарада ошожо бууха космонавт спорттой ханилһан лэ байха.

Бидэнэр хаанашье ябахадаа Эхэ ороноо суурхуулхые хүсэжэ, оролдожо байдагбди. Эдэ үдэрнүүдтэ манай Улаан-Үдын конькишадай команда Ангарск хотодо болохо мүрысөөндэ хабаадалсахабди.

М. ЖУРКИНА, СССР-эй спортын мастер.

„ЛУНА-9“ ГЭЖЭ АВТОМАТ СТАНЦИИЕ БҮТЭЭЛГЭДЭ, ҺАРА ДЭЭРЭ ДОРЬБООГҮЙГӨӨР БУУЛГАЛГАДА ХАБААДАҺАН ЭРДЭМТЭД, КОНСТРУКТОРНУУД, ИНЖЕНЕРНҮҮД, ТЕХНИГҮҮД БА ХҮДЭЛМЭРИШЭДТЭ, БҮХЫ КОЛЛЕКТИВҮҮД БОЛОН ЭМХИНҮҮДТЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд, ханинар!

Манай Совет Эхэ орон замбуулиниие шэнжэлгын түүхэдэ гайхамшаг шэнэ хуудаһа нээбэ. 1966 оной февралиин 3-да түүхэдэ түрүүшынхээ «Луна-9» гэжэ автомат станци Һара дээрэ дорьбоогүй зөөлэхэнөөр буугаа. Газар дэлхэйн хэтэ заяанай хани болоһон һара дээрэһээ радиотелевизионно түрүүшын дамжуулга амжалтатайгаар хэгдэжэ эхилээ. Һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууһан ябадал—совет эрдэм, техникын онсо гайхамшаг илалта, дэлхэйе тойрон ниидэхэ түрүүшын хэмэл одо табиһанай, замбуулин худар хүнэй анха түрүүн ниидэһэнэй, замбуулинай онгосоһоо космонавтын анха түрүүн гараһанай һүүлээр замбуулин шэнжэлхэ хэрэгтэхи шухала шата болоно.

Совет эрдэмтэд болон конструкторнууд һара дээрэ дорьбоогүйгөөр буулгын асуудал шиидхэхэдээ, урдань үзэгдөөгүй замаар дабшаха, замбуулинай техникэдэ хабаатай тон шэнэ асуудалнуудые шиидхэхэ ушартай болоо. Совет хүнүүд зохёон байгуулхы, оролдосотой нэтэрүү ажалаараа энэшье орёо бэрхэтэй зорилго дүүргэжэ шадаа гэжэ бүхы дэлхэйдэ мүнөөшье баяртай, омогорхолтойгоор тунхаглажа шадаха байнабди.

Манай партиин, бүхы совет арадай ажабайдалдахи түүхэтэ ехэ событиин—КПСС-эй XXIII съездын болохоёо байхада, эрдэм ухаанай иимэ баатаршалгын гаргагдаһаниинь ехэ ушар удхатай.

«Луна-9» гэжэ автомат станциие зохёолго, бүтээлгэдэ, дэгдээлгэ ба ниидхэлгэдэ хабаадаһан эрдэмтэд болон конструкторнуудые, инженернүүд, техникүүд ба хүдэлмэришэдые, коллективүүд болон эмхинүүдые, шэн зоригто ажалаараа космонавтикын иимэ шухала шэнэ туйлалта хангалсаһан — һара дээрэ автомат станциие дорьбоогүйгөөр буулгалсаһан бүхы хүнүүдые Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршална.

Баатар совет арадта, уран мэргэн арадта, шэнэдхэн байгуулагша арадта алдар соло!

Эхэ ороной аша туһада, коммунизмын илахын тулада туйлагдаһан манай бүхы илалтануудые үүсхэгшэ, эмхидхэгшэ—Советскэ Союзай Коммунис парти мандаха болтогой!

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | **СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ** | **СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ**

ТАСС-ай мэдээсэл

«ЛУНА-9» ҺАРЫН НЮРУУГАЙ ДҮРСЫЕ ДАМЖУУЛНА

Һарын нюруу дээрэ дорьбоогүйгөөр аалинаар бууһанайнь һүүлээр «Луна-9» станцитай радио-холбоон найдамтайгаар тогтоогдоо. Февралиин 4-дэ станцитай радио-холбооной дүрбэн сеанс үнгэргэгдөө, бүхыдөө эдэ сеанснууд 3 час 20 минутын турша соо үргэлжэлһэн байна.

Эдэ сеанснуудай үедэ станци дээрэһээ телеметрическэ мэдээсэлнүүд абтажа, тэрээн дээрэхи оньһо түхеэрэлгэнүүдэй гэмгүй һайнаар хүдэлжэ байһаниинь лаблан гэршэлэгдээ. Газарһаа үгтэһэн командаар «Луна-9» станци мүнөөдэр Москвагай сагаар 4 час 50 минутада һарын нюруугай түхэл маягые буулгажа ба тэрэнэй дүрсые газарта дамжуулжа эхилээ.

Станциһаа абтаһан мэдээнүүд согсолон шэнжэлэгдэжэ байнхай.

Программаяа «Луна-9» станциин амжалтатайгаар дүүргэлгэ һарые шэнжэлхээр хараалагдаһан түсэбэй шууд бэелүүлэгдэжэ байһанай үрэ дүн мүн болоно.

«Луна-9» станцитай радио-холбоо байгуулгын ээлжээтэ сеанснууд февралиин 4-дэ Москвагай сагаар 18 час 30 минутаһаа, февралиин 5-най 4 часһаа үнгэргэгдэхэ байна.

ҺАРА ГЭЭШЭМНАЙ ЯМАР ШЭНЖЭТЭЙБ?

ЦЕНТРАЛЬНА ТЕЛЕВИДЕНЕЭР ПРЕСС-КОНФЕРЕНЦИ БОЛОБО

Москвада, Телевидениин Центральна студида февралиин 4-дэ пресс-конференци болоо. Үзэгдөөгүй ехэ научна туршалгада—советскэ автоматическа станциин дорьбоогүйгөөр аалинаар буулгада энэ конференци зорюулагдаһан байна. Эрдэмтэд—астрономууд, геофизигүүд, инженернүүд, космонавтнууд пресс-конференцидэ хабаадаа. Газарай байгаалиин дахуулай шэнжэ шанар тухай, һара тээшэ мүнөөнэй болон ерээдүйн ниидэлгэнүүд тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн эндэ болоо.

(ТАСС).

„Луна-9“ станциин бууһан газарай фото-зураг буулгагдаба

ПУЛКОВО, февралиин 4. (ТАСС-ай корр.). Наука болон космонавтикын түүхэдэ шэнэ үе нээжэ үгэһэн элитэ ехэ ушарай —«Луна-9» станциин дорьбоогүйгөөр аалинаар буулгын хойноһоо Пулковска астрономууд анхаралтайгаар ажаглан хаража байгаа.

Физико-математическа наукын доктор А. В. Марковай ТАСС-ай корреспондентдэ мэдээсэһэнэй ёһоор, советскэ станциин дорьбоогүйгөөр аалихан бууһан Рейнер, Мария гэжэ кратернуудһаа баруун тээхи Шуургата далайн зүүн захын фото-зурагые Пулковада буулгажа абтаһан байна.

Станциин бууһан газарай фото зурагые, тэрэнэй буухын урда тээ болон хойто тээ обсерваториин хүдэлмэрилэгшэд профессор Д. Д. Максутовай ухаалан зохёоһон, 500 миллиметр диаметртэй телескопоор буулгажа абаа.

«Луна-9» станциин бууһан газарай фото-зураг нэгэн доро 26 дюймын рефрактораар, юрын астрографаар буулгагдаһан байна.

Һара, маанадые хүлеэгыш

Һара тээшэ табигдаһан ээлжээтэ автоматическа станциин ниидэлгын хойноһоо бидэнэр сэдьхэлээ хүдэлгэн байжа, ажаглан хараабди. Теэд эсэстэнь «Луна-9» һара дээрэ буугаа гэһэн мэдээсэл абтаал!

Совет наука, техникын энэ илалта туйлагдаха ёһоорол туйлагдаа. Дорьбоогүйгөөр аалинаар буулгые замбуулинһаа Газарта бусажа ерэхэдээ бидэнэр эрхимээр бэелүүлжэ шададаг байнабди. Мүнөө тэрэниие Һарын нюруу дээрэ бэелүүлжэ шадаха болообди.

Советскэ автоматическа станци Шуургата далай шадарһаа радио-дохёонуудые дамжуулна. Энэ хадаа абяагүй хэбтэдэг тугхан бэшэ, харин манай планетын байгаалиин дахуул тухай үсөөн бэшэ мэдээнүүдые дамжуулдаг ухаатай аппарат болоно. Энээниие һарын нюруу дээгүүр хэгдэһэн алхам гэхэдэ болоно. Һара, маанадые хүлеэгыш!

Лётчик-космонавт Андриян НИКОЛАЕВ.

БУРЯАДАЙ XXV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДАЙ АНХАРАЛДА

XXV областной партийна конференци 1966 оной февралиин 7-до оперо, баледэй театрай байшан соо үглөөнэй 10 часта нээгдэхэ.

КПСС-эй обкомой байшангай 11-дэхи комнато соо делегадууд бүридхэлдэ абтаха. Телефон № 44-51.

ҮГЛӨӨДЭР УЛААН-ҮДЭДЭ XXV ОБЛАСТНОЙ ПАРТИЙНА КОНФЕРЕНЦИ НЭЭГДЭХЭНЬ.

КОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУДТА ХАЛУУН АМАР МЭНДЭ!

МАШИНАШЬЕ ҺАА ӨӨРӨӨ ХҮДЭЛДЭГГҮЙ

Республикын механизаторнуудай зүблөөндэ хабаадалсаһан байгааб. Гансашье би бэшэ, харин ондоошье хүнүүд «ходол нигэжэ суглардаг һайбди» гэжэ бодоһон байжа магад. Эндэ байхадаа трибуна дээрэһээ Зэдын, Бэшүүрэй, Түнхэнэй механизаторнуудай үгэ хэлэжэ байхые шагнаа һэм. Эдэнэр техникэ зэмсэгүүдээ зүбөөр хэрэглэхэ асуудалда анхаралаа табиһан байгаа. Тиигэншьегүй яахань һэм. Республикымнай олохон ажахынуудта энэ хүдэлмэри хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэнэ гээшэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ манай колхозой механизаторнууд нютагайнгаа эрхэ байдал хараада абажа тарилга хэдэг болоо. Ургамалнууд богони болзорто, шанартайгаар таригдана. Мүнөөмнай техникэ зэмсэг элбэг ха юм даа. Һүүлэй гурбан жэлдэ гансахан манай республика дотор мянгаад гэнжэтэ, 1600 колёсно тракторнууд абтаһан байна. Тиихэдэ 1027 самоходно комбайн асарагдаа. Ажахы бүхэнэй техникээр баян болохо байһые харажашье байнабди.

Техникэ зэмсэгүүдэй орёо нарин болохо байхада, дүршэл шадабаритай механизаторнууд хэрэгтэй болохо байһаниинь мэдээжэ. Тиимэл байха ёһотой! Юуб гэхэдэ, механизаторнуудһаа, тэдэнэй шадабариһаа машина, тракторай хамаг бүтээсэнь дулдыдана ха юм. Тэдэнэй һайнаар ажаллабал, орооһо таряан ехээр абтадаг. Тиимэһээ ямар тобшолол хэгдэхэб? Нэн түрүүн һайн кадрнуудые бэлдэхэ ёһотойбди. Теэд газар таряалангые һайжаруулха гээшэмнай ганса механизаторнуудай хүсөөр туйлагдана бэшэ, харин агрономууд, колхозой түрүүлэгшэнэр энэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэдэг. Тиигэбэшье дүршэлтэй механизаторнуудай байгаагүйдэ, ямаршье һайн агрономой хэһэн хүдэлмэри туһа нэмэри болохогүйдөө болохо. Трактористнууд, комбайнернуудай гарта газар таряалангай харюусалгатай хамаг ехэ ажал байдаг гэжэ хэлээ һаамни мэргэжэлтэд бү дураа гутаг. Мүнөө үедэ механизаторнуудай урда харюусалгатайшье зорилго табигдана. Механизаторнууд техникэ һайнаар шудалха ёһотой, агротехникын туримые мэдэхэ ушартай. Имэл хүнүүд даажа абаһан машинаяа шадамараар хэрэглэнэ. Тиигээд механизаторнууд агрономуудтай эб нэгэн байбал, хүдэлмэринь үшөө һайнаар бүтэхэл!

Энээн тушаа манай бригадые абажа харая. Механизаторнуудай зүблөөн дээрэ олон хүнүүд өөрынгөө дүршэл тухай хэлэһэн байгаа. Тэдэнэй туйлаһан амжалтые манай бригадатай сасуулжа үзэхэдэ, үшөөл илгаатай байна. Ямаршье ган гасуур жэлэй тохёолдоо һаа, һүүлэй жэлнүүдтэ гектар бүриин 14,6 центнер шэниисын ургаса абажа байгаабди. Ургасаар һайн зарим жэлнүүдтэ энэмнай 22,5 центнертэ хүрэдэг байгаа. Тиихэдэ үрэжэл бүри һайнтай газар дээрэһээ гектарай 30 гаран центнер ургаса хуряагдана. Ямар иимэ полинууд байдаг тээшэб? Газарайнь хүрьһэ шорой һайнаар үтэгжүүлэгдэнэ ха юм.

3700 гектар! Манай бригада эды зэргэ таряалантай. Тэрэнэйнгээ 2150 гектарта шэниисэ таринабди. 500—600 гектарта жэл бүри кукуруза таригдадаг. Кукуруза яахадаа ехээр таринабибди гэхэдэ, энээгээр хоёр зорилго шиидхэнэбди. Нэгэдэхеэр, ниитымнай малда шэмэтэ тэжээл ехээр бэлэдхэгдэнэ. Хоёрдохёор, кукуруза тариһан газарта шэниисэ тарижа ургуулхада угаа һайн, ямаршье паарай газарһаа өөрэгүй байдаг. Тиигэхэдээ газарые һайнаар үтэгжүүлхэ хэрэгтэй. Нёдондо бригадамнай 350 гектар шэниисэ урдань кукуруза тариһан газарта ургуулһан байгаа. Таанад мэдэнэ гээшэт, тэрэ жэлдэ ган гасуур болоо һэмнай. Тиигээшье һаань, гектар бүриһөө 17 центнер ургаса хуряагаабди. 1964 ондо энэ газарһаа 30 центнер хүрэтэр ургаса абтаа һэн. Бидэнэр хоёр жэлэй туршада нэгэ тариһан газартаа кукуруза ургуулнабди, гурбадахи жэлдэнь шэниисэ таридаг болонхойбди. Тиигэжэ баян ургаса абтана.

Манай колхозой таряалан зэргэлээд байһан ажахынуудайхиһаа юугээрээшье ондоо бэшэ. Тиигээд эгээл һайн ургаса үгэдэг. Хайшан гээд энэ туйлагданаб? Механизаторнуудай хүсөөр, техникэ зэмсэгэй хүсөөр, таряалангай газарые зүбөөр хубаариһанай ашаар туйлагдана. Бодоодшье үзэел даа. Манай бригадада хүнэйхиһөө ондоо машинанууд байдаг гү? Үгы ааб даа, ямар машинануудые манай хүршэ ажахынууд хэрэглэдэг гээшэб—тиимэл машинатайбди. Тиигээд зарим ажахынуудые, жэшээлхэдэ, «Знамя Ленина» колхозые, Суултын совхозые абажа үзэхэдэ, ямар юумээрээ онсо илгаатайб? Ажалдаа амжалта багаар туйладагайнь нэгэ ушар гэхэдэ, эдэ ажахынуудта техникэ муугаар ашаглагдана. Тэрээндэ харюусалгагүйгөөр хандаха ябадал манай бригадада байдаггүй. Ехэнхидээ дүршэлтэй хүнүүд ажаллана. Гэнжэтэ нэгэ трактор хоёр механизаторта даалгагдана. Колёсно тракторнууд нэгэ механизаторта даалгагдадаг. Манай колхоз тракторнууд олонтой. Тиимэһээ мөөртэй тракторнуудые газар хахалалгада табидаггүйбди. Тарилгын үедэ комбайнернууд сеялкэдэ ажалладаг болонхой. Иимэ харюусалгатай хүнүүдые трактор, машинануудта эзэн болгожо табихада, эгээл һайн талань харагдана. Энээн дээрэһээл манай бригадада хэрэглэгдэжэ байдаг техникэ зэмсэгүүд бэшэ ажахынуудайхида орходоо илгаатай байна бшуу. Механизаторнууд тухай хэлэхэ болоо һаа, И. М. Барышников 15 жэлэй туршада тракторай рульда һууна. Бригадымнай түрүү механизаторнуудай нэгэн В. С. Сапожников ажаллаһаар баһал үнинэй. Эдэнэр дүй дүршэлтэй хүнүүд. Олон янзын мэргэжэл шудаланхай. Зарим трактористнууд комбайнер байхаһаа гадна, слесареэр хүдэлдэг.

Мүнөө үедэ техникэ орёо нарин болонхой. Тиимэһээ механизмууд байна гээд лэ тэрээндэ хүн бүхэниие һуулгажа болохогүй ха юм. Зарим ушарта «кадрнууд үсөөн» гэһэн шалтаг бариад, дүршэл багатай хүнүүдые тракторта ябуулдаг. Энэ ушарые би һайн дээрэ тоолохогүй байнаб. Яахадааб гэхэдэ, энэ хэрэгтэ анхаралаа табяа һаа, механизаторнууд олдохогүй гэжэ байхагүй. Ямаршье ажахынуудые абаад үзэхэдэ, жэл бүри трактористнууд, комбайнернууд, шофёрнууд һургагдажал байдаг. Теэд тэдэнэр мүнөө хаана гээшэб?

Иимэ асуудал тушаа элдэбээр харюу үгтэдэг. Үнэндөө хадаа мэргэжэл олоһон механизаторнууд тэрэ ажалдаа ябанагүй, ондоо хүдэлмэридэ хабаадуулагдана ха юм. Илангаяа совхозуудта иимэ байдал үзэгдэдэг. Манай Мухар-Шэбэрэй аймагые хаража үзэхэдэ, мүнөө үедэ 120 механизаторнууд дуталдана гээшэ. Тиихэлээрээ 120 машина эзэгүй байһан болоно. Машина эзэгүй байлгагдахадаа, хайшан гээд, хэнэй хүсөөр тарилгада бэлэдхэгдэхэб даа. Хаанаһаа таряалан һайжарха, хаанаһаа баян ургаса абтахаб?! Мүнөө үедэ механизаторнууд хони адуулжа байдаг, малай гүүртэ дээрэ ажалладаг, гартаа һүхэ бариад, модо сабшажа байхань харагдадаг. Иимэ ушар «Эрдэм» совхоздошье, Суулгадашье, ондоо ажахынуудташье бии.

Иимэ байдал Яруунын, Хориин болон Баргажанай, мүн бусад аймагуудаар үзэгдэнэ. Олонхи ушарта механизаторнууд нэгэ жэлэй туршада ажаллаад, туйлта барижа хүтэлбэрилэгшэдтөө хандадаг. Эдэнэр өөрынгөө мэргэжэлдэ дурагүйдөө гү? Үгы. Энээндэ ондоо шалтагаан байха. Юуб гэхэдэ, механизаторнуудай ажалые хэншье тооногүй. Иимэ жэшээ хараябди. Хонишон гү, һаалишан гү, али мал адуулагшад механизаторнуудта орходоо ехэ салин абана гээшэ гү? Хоёр дахин ехэ салин абана ха юм. Тиигээд механизаторнууд ажалайнгаа хэды харюусалгатайшье һаа, тэрээнһээ мултаржа, мал ажал дээрэ орохоёо һанана. Хабар, зунай үедэ шорой тооһон соо, үбэлдөө хүйтэн жабарта үлеэлгэжэ ажаллахаһаа зүрхэ алдана ха юм. Мүнөө «Эрдэм» совхоздо 30 механизатор дуталдадаг. Гэнжэтэ тракторнууд нэгэ халаан соо ашаглагдана. Ажалай халуун хаһада заримдаа газар хахалха, сеялкэдэ һууха хүнүүдшье олдодоггүй. Иимэ байдал юундээ туһатайб даа!

Механизаторнуудые материальна талаарнь урмашуулангүй байжа болохо аал! Һаалишад, хонишод, мал адуулагшад, шубуушад ажалай нэмэлтэ түлбэри хододоол абажа байдаг. Теэд механизаторнуудта юундэ түлэгдэнэгүйб? Механизатор гээшэмнай таряашадай дунда эгээл харюусалгатай хүниинь. Тэдэнэр таряа таридаг, ургаса ургуулдаг. Манай тракторна бригадада ажалай журам наринаар сахигдана. Би өөрөө механизаторнуудай ажалые эмхидхэжэ байдагби. Тиигээд хаража байхадашни, зарим ажахынуудай механизаторнууд техникэ зэмсэгүүдээ муугаар ашаглана. Тэрээндэ эзэн бусаар хандана. Трактористнуудай дундаһаа өөрынгөө дура зоргоор машинаараа хаанашье ябажа байдаг, хэрэгтэй болоо һаань, өөртөө түлеэндэ ябашаха. Үгышье һаа, хамаг ажалаа дүүргэһэнэйнгээ һүүлдэ трактораа газаагаа асаржа табижархёод, ямаршье харууһагүй байлгадаг хүнүүд дайралдана. Энэ ямар ушарһаа болоноб? Ударидаха эзэгүй байһан дээрэһээ болоно. Мүнөө юу хэлэхэб даа, техникэ олон болоо, олон болохо туманъ эдлэхэ хүнүүдынь үсөөрнэ. Хэрбээ механизаторнууд өөрын бригадиргүй байгаа һаа, хайшан гээд ажалаа ябуулхаб. Машина гээшэмнай ажалые өөрөө бүтээдэггүй ха юм. Би һанагшаб тракторна бригадануудые комплексно бригадануудай мэдэлдэ байлгангүйгөөр, аминдань байлгаха шухала. Манай бригадада 20 дизельнэ трактор, 15 комбайн бии. Тиимэһээ дүршэлтэй механизаторнууд табигдажа, хамаг техническэ харууһые тэдэнэр хэдэг гээшэ. Трактор, машинануудаа һайнаар заһабарилжа, хүдэлмэрсэ шанартайгаар бүтээхын түлөө тэдэнэр оролдоно.

Мүнөө үедэ механизаторнуудай хүдэлмэри ганса зөөлэн хахалалгаар сэгнэгдэхэ ёһогүй. Энээнэй хажуугаар шанарые харалсаха, трактористнуудай болон комбайнернуудай өөрынь ажалые харалсаха шухала. Нёдондо бригадымнай трактористнууд гектар газар элдүүриһэнэй түлөө 4 түхэриг 50 мүнгэ, үшөө түсэбһөө гадуур абтаһан продукциин хэмжээнэй 20 процентыень ажалай нэмэлтэ түлбэри болгон абаһан байгаа. Машина заһабарилгада мүнгэ зөөриин гаргаша алмаһанайнгаа түлөө, тэрэ алмалтынгаа 25 процент мүнгые баһал түлөөһэндэ оруулаа. Мүнөө жэлдэ механизаторнуудай түлөөһэн гектарай 5 түхэриг хүрэтэрөө ехэдхэгдэхэ юм. Тиихэдэ материальна урмашуулгын тала һайнаар харагдаха байха.

Тиигэбэшье, колхоздомнай хэгдэжэ байһан хүдэлмэриин дутагдалнууд тухай дурдахаар. Минии һанахада, тракторно-таряан ажалай бригада арбаһаа олон бэшэ тракторта байгаа һаа таараха һэн. Тэрэнэй хажуугаар таряалангай газар харалсагдажа, комбайнууд даалгагдаха байгаа. Иимэ хүдэлмэри Зэдын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо хэгдэнэ гэжэ республикын зүблөөн дээрэ дуулаа һэм.

Тиихэдэ механизаторнуудта зохихо һайн байра байдал үшөөл түхеэрэгдэнэгүй. Хаража байхадашни, малай фермэнүүдээр культбаза баригдадаг, улаан булангууд эмхидхэгдэдэг, столовонууд нээгдэдэг байна. Энэнь һайн! Теэд механизаторнуудта ямар байра түхеэрэгдэнэб. Тооһо шорой соо ажаллажа байһан зондо анхарал багаар табигдадаг. Сүлөөтэй сагтаа ном уншаха, шатар, даамнаадаха гэхэдэшни, улаан булан байдаггүй. Манай колхоз һайн полевой стануудые бариха аргатай байгаад, мүнөө ямаршье хүдэлмэри ябуулнагүй.

Үшөө нэгэ асуудал тухай тогтоё. Механизаторнуудые һургаха тушаа анхарал табигдахаар болоо. Һүүлэй жэлнүүдтэ колхоз, совхозуудта механизаторнуудые һургадаг бүгэдэ ниитын һуралсал эмхидхэгдэнхэй. Энээндэ ажалшад олоор хабаадуулагдана. Тиигэбэшье механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалда хабаадаһан зон ёһотой мэргэжэлтэй боложо шаданагүй. Минии һанахада, мүнөө механизаторнуудые училищи болон тусхай һургуулинуудта бэлэдхэхэ байгаа. Тиихэдээ үзэхэ программаяа дүүрэн шудалжа, техникэдэ һайн дүршэл абаха, гадна агрохимиин заабаринуудые һайнаар шудалха һэн. Имэл бэрхэ хүнүүд ажахынуудта мүнөө хэрэгтэй.

Энэ ушарһаа «механизаторнуудай бүгэдэ ниитын һуралсалые үгы болгоһон дээрэ бэшэ гү» гэжэ зарим хүнүүд асуужа магад. Арайшье тиигэжэ болохогүй. Байһаниинь дээрэ, энээндэ механизаторнууд хабаадуулагдажа, мэргэжэл шадабаряа бүри дээшэлүүлхэ уялгатай. Тэдэнэр мэргэжэлээ һайнаар шудалха бүри, ажалаа бүтээсэтэйгөөр эмхидхэхэ, шанарай түлөө тэмсэдэг болохо байна.

Бригадир болон инженер тухай хэлэхэдэ иимэ: механизаторнуудта техническэ һуралсал ехэтэй хүтэлбэрилэгшэ хэрэгтэй. Зарим ушарта бригадирнууд олон жэлдэ ажаллаһаншье һаа, эрдэм һургуули багатай байдаг, ажалдаа ядардаг гээшэ. Техникын талаар эрдэмгүй хүнүүд үсэгэлдэр дүүргэжэ ерэһэн трактористнуудтайл адли ха юм даа. Манай Мухар-Шэбэрэй аймагта тракторно-таряан ажалай бригадые олон тиимэ хүнүүд хүтэлбэрилнэ. Оройдоол хоёр хүн механигай һургуулитай. Тиимэһээ бригадирнуудые тусгаар һуралсалда хабаадуулха талаар саашадаа анхарагдаха бэзэ. Урдань МТС-эй байхада бригадирнууд һургагдадаг һэн. Мүнөө энээл тухай бодогдохоор болоо. «Сельхозтехникэ» нэгэдэлэй аймагай отделениинүүдтэ гү, али механизаторнуудай училищиин дэргэдэ тиимэ һуралсал эмхидхээ һаа һайн гэжэ бодогдоно.

Тиихэдэ инженернүүдэй дунда һуралсал багатай хүнүүд олон. Мүнөө нютаг бүхэндэ мэргэжэл шадабаритай инженернүүд хэрэгтэй. Хайшан гээд тэдэниие һургахаб, энээн тухай бодохо саг мүн лэ ерээ.

П. ЧЕЛНОЧКОВ,
Мухар-Шэрэбэй аймагай «Коммунизм» колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

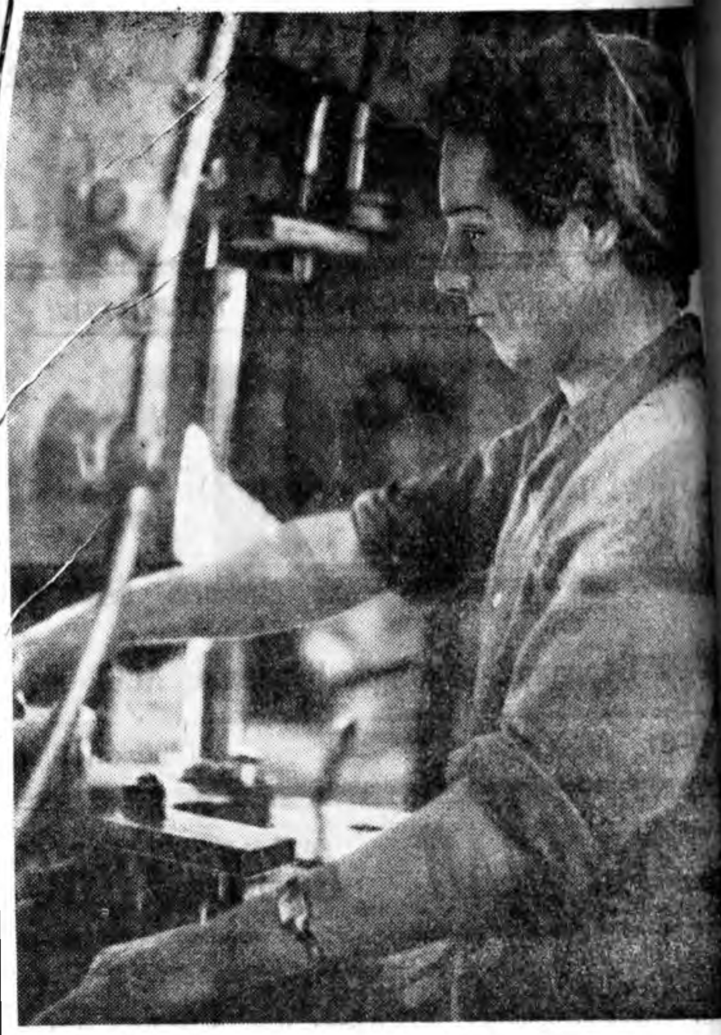

Ксения Григорьевна Гришина штамповщицигой мэргэжэл һайнаар шудалһан тула «Электромашина» заводой электро-механическа цехэй түрүүшүүлэй нэгэн болонхой. Роторнуудай деталь бэлэдхэхэдээ, тэрэ үндэр бүтээсэ туйлана. Зураг дээрэ: К. Г. Гришина. В. ГАУЧЕНОВЭЙ фото.

ОБЛАСТНОЙ ПАРТКОНФЕРЕНЦИИН ДЕЛЕГАДУУД

АХАЛАГША ХОНИШОН

Үбэлэй үдэр даншье һаа богони даа. Мэнэ һаял боро хараан болобо гэһэншни, газаа хаб харанхы болошонхой, тээ тэндэ байһан гэршни бүрыжэ харагдаха. Хүнды уруу бага жабарлаад абана. Һама бэлшээриһээ хонидоо туужа асарһаар лэ аяга сай ябууд уужа халуу оруулаад, хурьгадайнгаа байрада ороно. Хурьгадайнгаа шэмхэлхэ үбһынь заһана, хяаг нэмэжэ үгэнэ...

Һама тэрэ үдэшэндөө Хүтэл Нуур ошобо.

Партийна суглаан дээрэ малай үбэлжэлгэ, түл абалга тухай асуудал табигдаба. Зэргэлээд шахуу һууриһаһан, энэл Хүндыдэ хүдэлдэг хонишон Ойдоб Тагарович Тагаров байра байдал, ажал хэрэг тушаагаа хөөрэхэ зуураа, ядалдахаар бэшэ байнабди, хурьгад һайнаар абтана, үхэл гарзашье болоногүй гээд хэлэбэ. Баһа энэ тэрэ дутагдалнууд тухай дурдана. Эгээ һүүлдэнь:

— Бидэ, юрэдөө, урдань абаһан уялгаяа нэгэ бага үргэд гэхэмнай ха. 100 эхэ хонин бүриһөө 85 хурьга абаха уялгатай һаабди даа. Тэрэнээ 90 болгожорхихо аргатай байнабди, — гэжэ Ойдоб Тагарович мэдүүлбэ.

Тагаровай хэлэһэндээ лаб хүрэхэ байһандань Һама огто этигэжэ яданагүй. Иимэ арга боломжо өөртэньшье, бусад хонишодтошье — бултандань бии. Зүгөөр харюусалгатайл хэрэг. Үгэ алдажархёод, тэрэндээ хүрөөгүй һаа, тон лэ харюусалгагүй ушар болохо ха юм даа. Сэдьхэлынь хэдышье зүрилдөөтэй байбашье һаа ,«бишье ерэн хурьга абахал хаби» гэжэ толгойдоо хадуугаа бэлэй.

Үнэндөө тэрэнь тиимэ бэшэ байшоо. 100 эхэ хонин бүриһөө 90 бэшэ, харин 91 хурьга түлжүүлээ. Үнгэрһэн үбэлэй янгинама хүйтэнтэй, хабарай хара һалхинтай үһэрилдэн хүдэлһэн ажалыень ёһотоор харюулаа ха юм даа. Тиихэдэ хурьгашадаар хүдэлһэн гэр бүлэ Алексей Клавдия хоёрой али зэргэ оролдосотойгоор хүдэлһыень һанахадаа, «ёһоор лэ бэрхэ, хойшоо харангүй хүдэлдэг хоёр һэн даа» гэжэ сэдьхэлдээ Һама тэдэнээ магтагша һэн.

Бүхэли үбэлдөө, хабартаа хэһэн хүдэлмэриинь дүн июниин эсэс багаар согсологдобо. Хон... нооһо хайшалган энэ багаар ... рэдэг һэмнай. Бүхы хайша... нооһыень хонидойнь тоодо хү... жада, толгой бүриһөөнь 3,2 ... лограмм нооһон абтаһан жэ... тэй болобо. Уялгань 2,8 кг ... һан. Түсэбһөө гадуур хоёр ц... нер нооһо абажа, ажалай нэ... тэ түлбэри болгон 287 түх... мүнгэ гартаа бариа һэн.

Һама Цыбжитовна мүнөө ... лагша хонишон болоһоор зур... дахи үбэлөө хахадлажа яб... Дүй дүршэлтэйшье, мэргэ... шадабаритайшье болоо. Ямар... жэлдэ олон хурьга абанхай, ... наар түлжүүлһэн байдаг. Нё... донойнь хурьгадые эхэһээнь ... һалха үедэ булта хоёр пүү... нааша татаад байгаа һэн.

Һама Цыбжитовнатай хүһ... хорео, дал хашаа соогуурнь ... жа харанабди. Тиихэдээ «хур... даа эхэтэйнь суг байлгажа ... жүүлэгшэбди. Хонидшье түр... эхилбэ. Байра байдалнай дул... үбһэ һолоомоёо байра шад... татанхай.

Хөөрэлдэһөөр байтарнай ... гада мори хүллэһэн хүгшэн ... рэжэ ерээд:

— Ороһоной үлөөдэһэ аса... гү ?— гэжэ абаһаар һураба.

— Асараа, асараа. Зоотех... Мунко Бадмаевич ябана һэн. Удаань намда хандажа: — ... минии эжы гээшэл даа. Хою... хүдэлнэбди, даландаа шах... ябана ,— гэжэ Һама Цырен... пова хөөрэбэ.

Тугаар һаяхан бэлшээри... шэнь залаһан хонидынь Жа... лантын баруун гүбээе хажу... дяад, Булаг тээшэ буухаар ... лэн бэлшэнэд.

— Би ябаһуу даа, тэдэ х... доо бага зэргэ захадад гэ... хаш. Хүсэгдэхээ болишохонь, гээд, Һама Цыбжитовна х... тээшээ гэшхэлээ бэлэй.

...Бишье хойноһоонь хар... зандаа байжа байбаб. Энэ х... шонтой баһа нэгэ ушаргдаха гээд һанаандамни ороодхино. ... жомынь нээрээшье уулзаа ... Тиихэдээ бэлшээри дээрэ б... харин аймагай Соёлой байшан... уулзагдаба. Тиихэдэ айм... партийна эдэбхитэдэй суг... эхилүүтэй байгаа һэн. Эндэ ... ма Цыбжитовна партийна ех... рэг шиидхэлсээ ха юм.

Хонидой түлэг хурьгалжа... ха үедэ нүхэр Цыренжапова ... хэдэн хоногто баһал хүдэлм... һөө таһарха баатай болох... Юуб гэхэдэ, тэрэ Улаан-Үдэ ... хо юм. Тээсгэн үнгэрһэн Хор... аймагай партийна конфер... дээрэ делегадууд Һама Цы... товнае областной партийна ... ференцидэ делегат болгон ... гаа һэмнай.

Имэл даа, Анаагай сов... табадахи отделениин ахал... хонишон юрын коммунис... ажал хэрэгынь, ниитынь ... ябуулга. Амжалта хүсэ... хүндэтэ Һама Цыбжитовна!

Ц-Д. ДЫМБРЫЛО...

МАНАЙ ИНТЕРВЬЮ

НЮТАГАЙ БАЯЛИГЫЕ ГҮЙСЭДӨӨР АШАГЛАХА

Манай республика дотор нютагай промышленностиин министерство һаяхан бии болгогдобо. Буряадай АССР-эй Верховно Советэй Президиумэй 1965 оной январиин 14-нэй Указай ёһоор дурсагдаһан министерствые нүхэр Мария Федосеевна Завгородняя толгойлхоор томилогдобо. Мүнөө үедэ дурсагдаһан министерствын хүдэлмэрилэгшэд предприятинуудаа саашадань үргэдхэн хүгжөөхэ, технико-экономическа үрэ дүнгүүдыень дээшэлүүлхэ тухай түсэблэжэ, бодомжолжо байнхай.

Урдахи түсэб, зорилгонууд тухайгаа хөөрэжэ үгэхыень манай корреспондент нүхэр М. Ф. Завгородняда хандаба. Үгэһэн харюунь доро толилогдоно.

Нютагай баялигуудые шадамар зүбөөр ашаглаагүй һаа, нютагай түүхэй эд хэрэглэдэг промышленностиие үргэнөөр хүгжөөгөөгүй һаа, хүн зоной эрилтые бүрин гүйсэдөөр хангаха гээшэ бэрхэтэйхэн юм ааб даа,—гэжэ министр хэлэбэ.—Һүүлшын жэлнүүдтэ дээрэ дурсагдаһан промышленностиин олонхи фабрика, заводууд совнархозой мэдэлдэ байжа, гэр доторой хэрэгсэл тон багаар үйлэдбэрилдэг болоһон юм. Предприятинууд олонхи ушарта техническэ заабари болон зэмсэг түхеэрэлгэ абадаггүй бэлэй.

Һалбари һалбаряарнь промышленностиие хүтэлбэрилхэ талаар шэнэ хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэхэдэ, дурсагдаһан байдал хубилха ушартай. Нютагай промышленностиие саашадань хүгжөөхын тула тэрэниие экономическа талаарнь бэхижүүлхэ юм.

Мүнөө жэлһээ эхилжэ нютагай түүхэй эд хэрэглэжэ, манай эндэхи завод, фабрикануудта нилээд олон янзын эд бараан гаргагдаха байна. Гансахан манай министерствын системэдэ ороһон предприятинууд 11 миллион гаран түхэригэй хубсаһа хунар, гутал, трикотаж болон бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилхэ.

Бидэ совнархозһоо 6 предприятинуудые—Улаан-Үдын, Гусиноозерскын оёдолой фабрикануудые, Сүхын арһанай завод, Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрика, Улаан-Үдын һээы гуталай фабрика болон Кировэй нэрэмжэтэ заводые—мэдэлдээ абаһан байна гээшэбди. Гадна ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха министерствын зарим предприятинууд манда үгтэжэ болохо. Энэ асуудал мүнөө дээрээ шэнжэлэн үзэгдэжэ байна. Гэхэтэй хамта ажаһуудалайнь талаар хүн зондо үзүүлэгдэдэг туһаламжын янза түхэл яабашье үсөөлэгдэхэгүй.

Гол зорилгомнай гэхэдэ, нютагай баялигые арад зоной аша туһада ашаглаха зэргэтэйбди. Манай республика угаа баян дэлгэр ха юм. Аппарадаймнай мэргэжэлтэд түрүүшын үдэрһөө эхилээд лэ, республикын аймаг бүхэнэй ямар арга боломжотой, баялигтай байһые шэнжэлжэ эхилхэнь гээшэ. Ерээдүй сагта шэнэ һалбаринууд, шэнэ предприятинуудшье тогтожо магадгүй. Энэ—холын хэрэг бэшэ. Үргэн дэлисэтэйгээр барилга эрхилхэ болоошье һаамнай, банкһаа урьһаламжа үгтэхэ. Энэ угаа ехэ удха шанартай. Энэ арга боломжоёо гүйсэдөөр ашаглаха бэзэбди.

Шэнэ барилгануудай бодохын хажуугаар хуушануудынай шэнэдхэгдэн һэльбэгдэхэ. Һээы гуталай фабрикые үргэдхэхэ шухала. Энэмнай жэл бүхэндэ 300 мянган паарһаа үсөөн бэшэ валенка гаргажа байха аргатай. Мүнөө үедэ оройдоол 220 мянган паар гаргана. Баһа Сотниковой промкомбинадта валенка дарадаг. Бидэ энэ үйлэдбэриие ганса нэгэ газарта байратай болгон эмхидхэхэ һанаатайбди. Тиихэдэ зэмсэг түхеэрэлгээр хангахада, мэргэжэлтэдэйшье хүдэлхэдэ таатай зохид болохо бшуу. Фабрикын томодхогдохоло, главна технолог болон главна механигые штадтаа барихабди. Харин Сотниковой промкомбинат туд туд хүн зоной захилые дүүргэхээр мэргэжэлээ һаань дээрэ хаш.

Шаажан гүйлгэһэн амһарта, тэрэ тоодо уран гоё зурагуудтай амһартануудые элбэг олоор гаргаха тушаа худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд яһала зүб эрилтэ табина гээшэ ха. Энээниие хараадаа абалсажа, Кировэй нэрэмжэтэ заводые саашадань үргэдхэхэ, шэнэ пеэшэнүүдые тэндэ ашаглалгада оруулха, технологическа бусад асуудалнуудые шиидхэхэбди.

Оёдолоймнай фабиканууд һэльбэн шэнэдхэгдэжэ байна. Эндэ шэнэ түхеэрэлгэнүүд тодхогдоно.

Хяагтын трикотажно-ээрэлгын фабрикынхид технико-экономическа үрэ дүнгүүдээ һайжаруулха талаар тусхай хэмжээ ябуулганууд зохёон батална. Тэрэнээ бэелүүлхэдэнь манай министерствын хүдэлмэрилэгшэд заатагүй туһалха юм. Дурсагдаһан фабрика һүүлэй үедэ олзо үгэнэгүй, ходо гарза гайда ороно. Коллективынь энэ бэрхэтэй байдалһаа гарахын хойноһоо оролдоно. Ойрын сагта һайн предприятинуудай тоодо тэрэнэй орохонь дамжагүй. Хүүгэдэй трикотаж ехээр үйлэдбэрилдэг болохо тухай дурсагдаһан фабрикын хүтэлбэрилэгшэдэй һанамжа дурадхалые һаяхан хаража үзэбэбди.

Фабрика, заводуудай хүдэлмэрилэгшэдэй гү, али худалдаа наймаанай эмхи зургаануудай һанамжа эрилтэнүүдые хаража үзэхэдөө, бидэнэр нэн түрүүн бүхы гүрэнэй аша туһын талые гол анхаралдаа абаха байнабди. Ондоо областьнуудһаа үнэгүйгөөр абтаха байн гэһээнь, тиимэ эд бараа үйлэдбэрилдэг болохо тухай худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэдэй зарим эрилтэнүүдые зүбшөөхэ аргагүйбди. Иимэ ушарта шэнэ цех тогтоохо, тусхай түхеэрэлгэ худалдан абаха гээшэ туһатай хэрэг бэшэ.

Нютагай промышленностиин министерство хүдэлжэ эхилбэ. Штадынь ехэ бэшэ—оройдоол 14 хүн.

Эдэнэр гол түлэб экономист, технолог, барилгашан гэхэ мэтын мэргэжэлтэд юм. Тэдэнэр туд тутаа шиидхэхэ зорилгоёо харааланхай.

Хоёр ондоо бэшэг

БАЯСХАЛАН ХҮРГЭНЭБ

Республика доторoo, мүн ондоо областьнуудааршье врач М. И. Поповой нэрэ нилээд суурхажа байнхай. Энэ нүхэр Улаан-Үдын невропсихиатрическа диспансертэ хүдэлдэг.

Нүхэр Попов нервнэ үбшые республика доторoo анха түрүүлэн эльбэ-гипнозоор эмнэжэ эхилээ. Тиигээд эрмэлзээтэ оролдолго гаргаһанайнгаа эсэстэ яһалашье һайн үрэ дүн туйлаа. Илангаяа архиһаа олон хүн гаргуулаа. Энэ ушар үбшэнтэнэй нүхэдые, гэртэхин бүлэнэрые аргагүй ехээр баясуулна.

Би өөрөөшье Михаил Иннокентьевич Поповто эмнүүлжэ, элүүр энхэ болоһон байнаб. Хизааргүй баяртайб. Доктортоо өөрһөөн, гэртэхин бүлэнэрэйнгөө үмэнэһөө ехын ехэ баясхалан хүргэнэб.

Ж. АЮШЕЕВ.

АВТОБУСТО ҺУУХА ГЭХЭДЭ...

Манай Сосново поселогһоо Улаан-Үдын түбэй газарнуудта ажал хэрэгээрээ ошодог хүнүүд олон. Тэдэнэр автобусоор лэ ябадаг. Теэд эдэ автобусууднай графигаа ходо эбдэнэ. Али үсөөдэнэ гээшэ гү?

Гадна автобусто һууха болоходо ехэ һанаа зоборитой. Шираг залуу, хүсэтэйшүүл түрин һуужа, харин наһатайшуул, үбшэн хүнүүд, үхибүүдшье хэды урид ерэжэ хүлеэһэн болобошье, гээгдэшэхэ юм. Эндэ жолоошо кондуктор хоёр гурим байгуулха уялгатай бэшэ гү? Хүсэ шадалаараа болоо, хэтэрһэн заримашуулые хамтаараа хэлсэжэ, автобусһоо буулгаха хүрэтэр хэмжээ абабал яаха юм?

Нигэбэл хэзээдшье гуримтай зохид болохо, автобусой үүдэн эбдэрхэгүй, шагта, сүүмхэнүүдшье таһархагүй һэн ха. Энэ талаар автотранспортын эмхи зургаануудайхид яаралтай хэмжээ абаг лэ!

А. КОСЫГИН.

Буряадай хүдөө ... институдай физиологи... федрын доцент Цыды... саранович Батоев ... та ажаллаһаар хэда... научна шэнжэлэлгэ ... байха. ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... Батоев ажаллажа бай...

С. БАЛДУЕВАЙ ...

КПСС-эй обкомдо, БурАССР-эй Министрнүүдэй Советтэ

СОЦИАЛИС МҮРЫСӨӨНДЭ ТҮРҮҮЛЭГШЭД

КПСС-эй обкомой бюро ба Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет 1965 оной дүрбэдэхи кварталай хүдэлмэриин дүнгөөр социалис мүрысөөндэ түрүүлжэ гараһан промышленность, транспорт болон барилгын 9 предприяти, 13 колхоз, совхозуудые республикын Хүндэлэлэй самбарта гаргаха гэжэ шиидэбэ.

Республикын Хүндэлэлэй самбарта **«Электромашина»** заводой, Үдэ мүрэн эрьеын **мелькомбинадай, судна заһабарилгын** заводой, сэмбын **фабрикын** коллективүүд бэшэгдэбэ. Модо бэлэхэлэй промышленностиин предприятинуудай дундаһаа Хориин аймагай **Хүртэйн леспромхозой, Байгалай модоной баазын,** түмэр замшадай дундаһаа—Улаан-Үдын **локомотивна депогой** коллективүүд Хүндэлэлэй самбарта гараа. Барилгашад сооһоо шалгарһан барилга-хабсаралгын **834-дэхи поездын** коллектив һайн амжалта туйлаа гэжэ тэмдэглээ.

Тэрэшэлэн гүрэндэ мяха, һү, нооһо худалдаха ба малайнгаа тоо толгой олошоруулха жэлэй түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэһэн Хяагтын аймагай **Ехэ Нугын совхозой** хүдэлмэришэд республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ. 1965 ондо гүрэндэ таряа, мяха, һү, нооһо, үндэгэ худалдаха түсэбөө үлүүлэн дүүргэһэн **Кабанскын, Баргажанай совхозуудай,** Мухар-Шэбэрэй **«Искра»** колхозой, Бэшүүрэй **«Дружба»,** Зэдын **«Коммунизм»,** Сэлэнгын аймагай **Карл Марксын нэрэмжэтэ,** Улаан-Үдын аймагай **Калининай** нэрэмжэтэ, Захааминай аймагай **Ленинэй нэрэмжэтэ** колхозуудай коллективүүд Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдээ.

Республикын Хүндэлэлэй самбарта промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэриин 67 түрүүшүүл гараба. Тэдэнэй дунда 1965 ондо даажа, 22 үнеэн бүриһөө 3323 литр һү һааһан Сэлэнгын совхозой һаалишан Надежда Лазаревна **Тадвашкина;** 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаһан, нэгэ хониһоо 3,7 килограмм нооһо хайшалһан Улаан-Үдын аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Афанасий Афанасьевич **Мясников;** Мухар-Шэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой тракторна бригадые даагша Пантелеймон Петрович **Челночков,** мүн **П. П. Челночковой** даадаг бригада бии.

«Электромашина» заводой слесарь-инструментальщик Иван Филимонович **Белоус,** локомотивна депогой тепловозой машинист Федор Тармаевич **Пономарев,** сэмбын фабрикын нэхэгшэ Лидия Васильевна **Леонова,** Бэшүүрэй аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ совхозой һаалишан Анастасия Константиновна **Быкова** болон бусад республикын Хүндэлэлэй самбарта бэшэгдэбэ.

Республикын ажалай алдар солын, шэн габьяагай дэбтэртэ үйлэдбэриин 60 түрүүшүүл бэшэгдээ.

ГАЙХАМШАГ ЕХЭ ИЛАЛТА

ВАРШАВА, февралиин 4. (ТАСС). «Луна-9» станци һарын нюур дээрэ дорьбоогүйгөөр буужа, замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлхэ хэрэгтэхи эгээн орёо бэрхэтэй шатануудай нэгэн амжалтатайгаар дүүрээ гэжэ Польшын эрдэмтэ, профессор Михаил Лунц ПАП агентствын түлөөлэгшэдэ хэлэбэ.

ПРАГА, февралиин 4. (ТАСС). Чехословакиин телевидени ба радио «Луна-9» гэжэ совет автомат станциин үсэгэлдэр һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууһан тухай мэдээсэ гээд ЧТК агентство дамжуулба. Телевидениин шэнжэлэгшэ энээниие совет эрдэм, техникын шэнэ туйлалта гэжэ нэрлээд, совет космонавтикын амжалтаар амаршалан, замбуулин шэнжэлгын талаар Советскэ Союзай түрүүлжэ ябаһые онсолон тэмдэглээ.

БЕРЛИН, февралиин 4. (ТАСС). «Һара дээрэ «Луна-9» станциин зөөлэхэнөөр бууһантай—эрдэм ухаанай энэ ехэ туршалгын амжалтатайгаар дүүргэгдэһэнтэй дашарамдуулан, совет эрдэмтэдые үнэн зүрхэнһөө амаршалнаб»,—гэжэ Немецэй наукануудай академиин (ГДР) Физико-техническэ институдай директор, профессор Роберт Ромпе ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ. Советскэ Союзай иимэ амжалта хамагһаа түрүүлэн туйлахые һэжэглэдэггүй байгааб гэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 4. (ТАСС). «Луна-9» һара дээрэ һаадгүй буугаад, дэлхэйн бүмбэрсэгтэй найдамтай холбоо бэелүүлжэ байна»,—гэжэ Ассошиэйтед Пресс агентство онсолон тэмдэглэнэ. «Ондоо нэгэшье орон иимэ ехэ амжалта туйлаагүй юм» гэжэ ЮПИ агентство тэмдэглэнэ.

Хүниие һуулгаагүй замбуулинай станциие һара дээрэ буулгаха американска түрүүшын һэдэлгэ байгша оной майһаа урагша хэгдэхэгүй ха гэнэ.

ЛОНДОН, февралиин 4. (ТАСС). Мүнөөдэр Лондоной газетэнүүд «Луна-9» гэжэ совет автомат станциин һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууһан тухай мэдээсэлнүүдые угаа ехэ гаршагуудтайгаар тунхаглаа. Совет эрдэмтэд, инженернүүдэй энэ шэнэ туйлалтань замбуулиниие шэнжэлэлгын талаар Советскэ Союзай бүлюу байһые тодоруулаа гэжэ эдэ газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ. Англиин хэдэ хэдэн эрдэмтэд, нэрлэн хэлэбэл, «Джодрелл-Бэнк» обсерваториин директор Бернард Ловелл мүн иимэ һанамжа хэлэнэ.

Ородуудай энэ баатаршалгань — һара дээрэ түрүүшын хүниие буулгаха бэлэдхэлэй талаар урагшаа холо дабшаһан ехэ алхам болоно, гэжэ «Дейли Экспресс» газетэ бэшэнэ.

«Һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууһаниинь эрдэм, техникын үнэхөөрөө гайхамшаг илалта мүн». «Ородууд һара дээрэ бууха хүниие эльгээхын тула теоретическэ талаар мүнөөшье бэлэн». Иимэ юумэн 1970 он хүрэтэр хэгдэжэ болохо ха гэжэ түс газетэ багсаан тэмдэглэнэ.

«Сагаалсын харые тудаһан мэтэ. Шуургата далайһаа «Луна-9» станциин дохёонууд газар дээрэ абтана» гэһэн гаршаг «Дейли Скетч» газетэ түрүүшынгээ бүхы хуудаһан дээгүүр үгөө. «Советскэ Союз замбуулиниие шэнжэлгын түүхэдэ шэнэ хуудаһа нээбэ» гэжэ тэрэ газетэ тэмдэглэнэ.

ПАРИЖ, февралиин 4. (ТАСС). «Луна-9» гэжэ совет автомат станциин һара дээрэ амжалтатай һайнаар бууһан ушар Францида ехэ һонирхол үүсхээ. Замбуулиниие шэнжэлдэг национальна центрэй директор Робер Обиньер иигэжэ хэлэбэ: хэзээ нэгэтэ иимэ юумэн болохо гэжэ хүлеэдэг һэмди, теэд энэ баатаршалгань угаа гайхамшаг байна.

«Һарын радиостанци газар дэлхэйтэй хөөрэлдэнэ» гэһэн гаршаг «Юманите» газетэдэ үгтөө. Хэлэхэн һарын урда тээ хүсэд этигэгдэхээр бэшэ байһан юумэн мүнөө бодото дээрээ бэелүүлэгдэбэ. Советскэ Союз анха түрүүн дэлхэйе тойрон ниидэхэ хэмэл одо табяа һэн, анха түрүүн замбуулин худар хүниие эльгээгээ бэлэй, анха түрүүн замбуулин соогуур эхэнэрые ниидхүүлээ һэн, анха түрүүн һарын нюур талада хүрэһэн юм, мүнөө баһа хамагһаа түрүүлжэ һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууба гэжэ «Юманите» бэшэнэ.

«Советскэ Союз гайхамшаг амжалта туйлаа» («Пари-Жур»), «Ородууд һара дээрэ бууба» («Вэн-Катр Эр»), «Советскэ Союзай юрэ бусын габьяа» («Фигаро»),—гэжэ Парижай газетэнүүд «Луна-9» гэдэг совет онгосын һара дээрэ бууһые сэгнэнэ.

ТОКИО, февралиин 4. (ТАСС). Ракетнэ техникын талаар мэдээжэ мэргэжэлтэ, Токиогой университедэй профессор Масао Сануки гэгшэ «Совет эрдэмтэдэй энэ онсо гайхамшаг шэнэ амжалтые» үндэрөөр сэгнэбэ. Ракетнэ онгосын одоо һара дээрэ дорьбоогүйгөөр буулгагдаһаниинь түрүүшын хэмэл одые юһэн жэлэй урда тээ Советскэ Союзай табиһанай һүүлээрхи эгээн ехэ ябуулга болоно гэжэ тэрэ мэдүүлбэ.

БЕЛГРАД, февралиин 4. (ТАСС). Совет эрдэм ухаанай гайхамшаг шэнэ илалта—гансашье совет арадай бэшэ, мүн дэлхэйн бүхы түрүү хүн түрэлтэнэй баяр, омогорхол болоно гэжэ Югославиин элитэ физик, СФРЮ-гэй Союзна скупщинын депутат профессор Драгиша Иванович ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлээ.

Һара дээрэ хүнэй бууха саг холо бэшэ болоо гэжэ һананаб. Совет хүн лэ түрүүлэн бууха байха гэжэ югослав эрдэмтэ тэмдэглэбэ.

СТОКГОЛЬМ, февралиин 4. (ТАСС). Планетэнүүдые шэнжэлхэ шведскэ бүлгэмэй түлөөлэгшэ, инженер Б. Бергквистын шэнжэлэл дотор «Луна-9» станциин ниидэлгын удха шанар тэмдэглэгдэнэ. Тэрэнэй һанамжын ёһоор, энэ ниидэлгэ һара дээрэ хүнэй бууха замдахи шухала алхам болоно. «Луна-9» станциин бууһан мэтээр лэ һара дээрэ хүн бууха байха, гэжэ тэмдэглэбэ.

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 4. (ТАСС). Һара дээрэ совет автомат станциин амжалтатайгаар бууһан тухайда олон миллион американецууд угаа һонирхон хөөрэлдэжэ байна.

Аэронавтикын, замбуулиниие шэнжэлдэг сенадай комиссиин гэшүүн, республиканска партиһаа түлөөлэгдэһэн сенатор Маргарет Смит гэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ: «Гайхамшаг шэнэ амжалта туйлаһантайнь дашарамдуулан, Советскэ Союзые амаршалха ёһотойбди. Һарые хүнэй шэнжэлгын талаар Советскэ Союзһаа ехээр гээгдэжэ байнабди».

СОФИ, февралиин 4. (ТАСС). Замбуулиниие шэнжэлгын талаар хүн түрэлтэнэй гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэнь асари ехэ илалта туйлаад, үшөө нэгэ түүхэтэ үдэр календарьта хэтэ мүнхэдөө орохонь гэжэ Болгариин «Работничко дело» газетэ бэшэнэ.

ВАШИНГТОН, февралиин 4. (ТАСС). США-гай вице-президент, мүн Аэронавтикын ба замбуулинай хизаар дайдые шэнжэлдэг национальна соеведэй түрүүлэгшэ Губерт Хэмфри «Луна-9» станциин һара дээрэ амжалтатайгаар бууһантай дашарамдуулан Советскэ Союзые амаршалба.

«Энэ туйлалтань замбуулинай нюусые саашадаа элирүүлгын талаар техническэ шухала алхам болоно. Һарые шэнжэлхэ талаар ехэ тэсэбэритэй, нэтэрүү байһан совет хүтэлбэрилэгшэд ба мэргэжэлтэдые тусхайлан амаршалнаб» гэжэ Хэмфри онсолон тэмдэглэбэ.

ДЕЛИ, февралиин 4. (ТАСС). Индиин Премьер-Министрэй канцеляриһаа хэблэлдэ зорюулан тараагдаһан, Индира Гандиин мэдүүлгэ дотор иигэжэ хэлэгдэнэ.

«Үни холо сагһаа хойшо һарые хүртэшэгүй юумэн гэжэ һанадаг байһан. Хүнүүд тэрээниие харабашье, ойронь хүрэжэ шададаггүй, тэрээниие дурдан дуулаба, зураглан бэшэбэшье, хэзээшье эрхэ мэдэлдээ оруулангүй һаладаг байһан юм. «Луна-9» гэжэ замбуулинай станциин һара дээрэ дорьбоогүйгөөр бууһаниинь—бэелүүлэгдэшэгүй юумые бодото хэрэг болгохо гэдэг саг үргэлжын хүсэл бодолой гэнтэ хүсэлдэһэн ушар болоно. Замбуулин худар үшөө нэгэ алхам хэжэ, хүн түрэлтэнэй хаба шадабариие улам үргэдхэһэн совет эрдэмтэдэй гайхамшаг баатаршалгые амаршалнаб».

САНТЬЯГО, февралиин 5. (ТАСС). Чилиин поэт Пабло Неруда, уран зохёолшо, сенатор Володя Тейтельбойм гэгшэд замбуулинай совет онгосын һара дээрэ амжалтатай бууһантайнь дашарамдуулан совет хүнүүдые амаршалхын тула, Сантьягадахи совет посольстводо үсэгэлдэр ерээ. Асари ехэ шэнэ илалта туйлаһандань совет эрдэмтэд, техникүүдтэ, бүхы совет арадта үнэн зүрхэнэй амаршалга, халуун баясхалан хүргэбэ.

Совет хүнүүд өөһэдынгөө гайхамшаг туйлалтануудаар дэлхэйдэхиниие хододоо гайхуулдаг юм. Һара дээрэ бууһан энэ түүхэтэ ниидэлгые бүхы дэлхэйн тон үндэрөөр сэгнэжэ байһан дээрэ ондоо юумэ нэмэхэ бэрхэтэй байна. Һара дээрэ буухын тула ниидэжэ ошохо зам нээгдээ гэжэ Пабло Неруда ТАСС-ай корреспондентдэ мэдүүлбэ.

«ЮМАНИТЕ»: «Советскэ Союз анха түрүүн дэлхэйе тойрон ниидэхэ хэмэл одо табяа һэн, анха түрүүн замбуулин худар хүниие эльгээгээ бэлэй, анха түрүүн замбуулин соогуур эхэнэрые ниидхүүлээ һэн, анха түрүүн һарын нюур талада хүрэһэн байгаа, мүнөө хамагһаа түрүүлжэ һара дээрэ дорьбонгүй бууба».

«ДЕЙЛИ СКЕТЧ»: «Сагаалсын харые тудаһан мэтэ. Шуургата далайһаа «Луна-9» станциин дохёонууд газар дээрэ абтана».

«РАБОТНИЧЕСКО ДЕЛО»: «Замбуулиниие шэнжэлэлгын талаар хүн түрэлтэнэй гаргадаг оролдолго хүсэлэлгэнь асари ехэ илалта туйлажа, үшөө нэгэ түүхэтэ үдэр календарьта хэтэ мүнхэдөө орохонь».

ХИЛЫН СААНА ЮУН БОЛОНОБ?

ГЕРОЙНУУДТА—ШАГНАЛНУУД

ХАНОЙ, февралиин 4. (ТАСС). ...ний районой (Зиа-Динь провин...) сүлөөлэлгын армиин частьнууд ... партизанууд американска түрим...шүүлэй, Сайгоной дахуул сэрэ...эй ехэ хүсэнтэй энэ райондо ян...риин 8-һаа 19 хүрэтэр шанга ...алдаануудые хэжэ, американска 315 солдат ба офицернүүдые, да...ул сэрэгүүдэй 39 солдат ба офи...рнүүдые хүлһөөнь буулгаһан, аме...канска 48 вертолёт ба самолёдые ...тлажа унагааһан, элдэб янзын 38 ...нспорт бута сохиһон, нилээд олон ... зэбсэгүүдые. тэрэ тоодо ехэ ка...брай буунуудые буляан абаһан. Сүлөөлэлгын армиин командовани ...хиин райондохи байлдаануудта ...баадаһан сүлөөлэлгын армиин сэ...эшэд болон командирнуудые үсэ...лдэр орденуудаар шагнаа.

«ВЬЕТНАМ ТЭМСЭНЭ, ВЬЕТНАМ ИЛАХА!»

Иимэ гаршагтайгаар Москвада Журналистнуудай түбэй байшанда ТАСС-ай фотокорреспондент Валентин Соболевой буулгаһан зурагуудай выставкэ нээгдээ. Зурагуудынь США-гай империалистнуудай ээрхэг түримхэй ябуулгануудта эсэргүүгээр Вьетнамай Демократическа Республикын хэжэ байһан тэмсэлые харуулна.

Энэ зураг дээрэ: «Сэм абгын «бэлэг» гэһэн фото-зурагынь харуулагдана.

ТАСС-ай фотохронико.

АЖАЛША БЕЛЬГИИН ҺАНАЛАЙ НЭГЭДЭЛ

БРЮССЕЛЬ, февралиин 4. (ТАСС). Звартбергдэхи ехэ демонстрациин үеэр полициинхидтэ алуулһан хоёр нүхэдөө хүдөөлүүлгэдэ Лимбург провинциин (Бельгиин зүүн-хойто хизаар) хэдэ мянган горнякууд хабаадаба. Мүн ороной бүхы районуудһаа ерэһэн делегацинууд, тэрэшэлэн Бельгидэ ажалладаг гадаадын олон зуун шахтёрнууд хүдөөлүүлгэдэ байлсаа. Провинциин бүхы шахтанууд, заводуудтахи хүдэлмэри зогсоогдоо.

«Ашагтүй болоо» гээд хэдэ хэдэн шахтануудые хааха гэһэн правительствын шиидхэбэри буруушаагша горнякуудай демонстрациие Звартбергын полици январиин 31-дэ буудаа һэн. Тэрээнһээ шалтагаалан хоёр горняк алуулһан, 27 хүн шархатаһан байгаа.

Шэнэ буһалгаануудай болохоһоо айһан правительство горнякуудые хүдөөлүүлхэ газар худар парашютно-десантна сэрэгүүдэй ба полициин ехэ подразделенинүүдые абаашаа.

Лимбург провинцидахи байдал түгшүүрилтэй байһаар.

Провинциин нииславл — Хасселтэ хотодо үсэгэлдэр буһалгаалан бодоһон студентнэр худар полициин сагдаанар нюдэ уһатуулдаг газтай гранатануудые шэдээ.

Үсэгэлдэр Гинте хотын 6 мянга шахуу студентнэр тэмсэн бодоһон шахтёрнуудтай һаналаа нэгэдэлгын тэмдэг болгон забастовко хэбэ.

БОМБОО БЭДЭРҺЭЭР

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 4. (ТАСС). Испаниин зүүн урда эрье шадар водородно бомбо бэдэржэ байгаа американска 6-дахи флодой корабльнуудта корреспондентнүүд ба фоторепортёрнуудые табихагүй гэһэн шанга захиралта Пентагон гаргаа. Гэхэтэй хамта Испаниин засагаархид бэдэрэлгын хэгдэжэ байһан зонодо ямаршье «граждан хүниие» байлгахагүй гэһэн приказ гаргаба.

Паломаресһээ (Испани) американска агентствануудай мэдээсэһэнэй ёһоор, 360 метр тухай гүнзэгыдэ уһан доро хэбтэһэн бомбо үргэхын тула США-гай ВВС-эй транспортна самолёт далайн- сэрэгэй баазада гүнзэгы уһан доогуур ябадаг «Алвин» гэжэ бишыхан онгосо асараа юм ха.

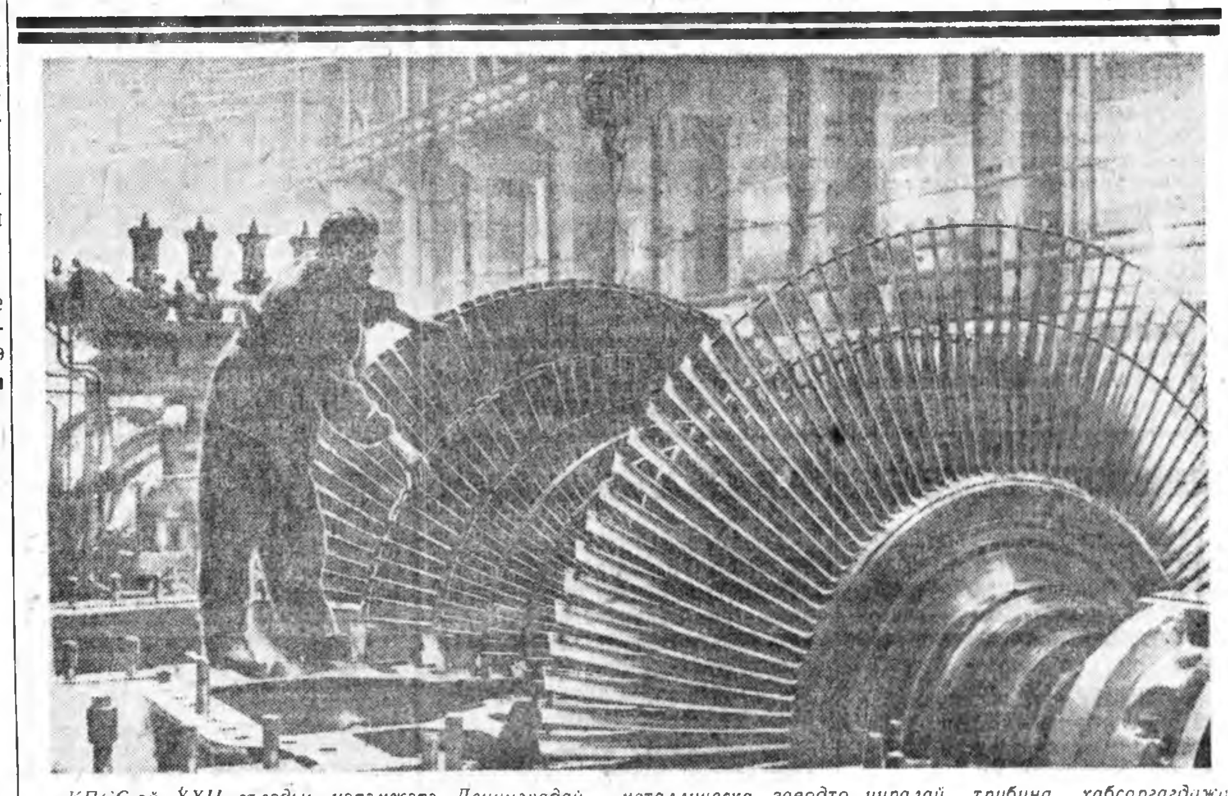

КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Ленинградай металлическа заводто ууралай трубина хабсаргагдажа байна.

ТАСС-ай фотохронико.

СЪЕЗДҺЭЭ СЪЕЗД ХҮРЭТЭР

Коммунис обществын экономико хүгжэлгын гол һудал болгошо электрификаци арадай ажахын бүхы һалбаринуудые хүгжөөхэ, мүнөө сагай техническэ хамаг дэбжэлтэ бэелүүлхэ хэрэгтэ түрүү үүргэ дүүргэнэ.

(Партиин XXII съездын баталан абаһан КПСС-эй Программаһаа).

ЭЛЕКТРЫН ГЭРЭЛ ТУНАҺАН ОРОНОЙ ҮРГЭН ДЭЛИСЭТЭ АЛХАМ

500 миллиард үйлэдбэрилэгдөө!

КПСС-эй XXII съездһээ XXIII съезд хүрэтэр үнгэрһэн саг соо Советскэ Союзай энергетикын хүсэн 40 миллион шахуу киловаттаар нэмээ гэжэ СССР-эй Энергетикын ба электрификациин министрэй нэгэдэхи орлогшо **Я. И. Финогенов** ТАСС-ай корреспондентэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Энэмнай ямар ушартайб гэхэдэ, Франциин бүхы түүхэ доторхиһоо һураггүй ехэ шэнэ хүсэ манай ороной элекростанцинууд дүрбэхэн жэлэй турша соо үйлэдбэрилөө.

Эдэ жэлнүүд бүришье ехэ удха шанартай хэрэг ушарнуудаар тэмдэглэгдээ. Ангар мүрэн дээрэхи Братска ГЭС партиин XXII съездын һүүлхэнээр анха түрүүн ток үгэжэ эхилһэн аад, мүнөө 3.825 мянган киловатт хүсэтэй болонхой. Иимэ ехэ ГЭС дэлхэй дээрэ байхагүй.

Днепр шадарай ГРЭС бүхы тепловой электростанцинуудай дунда тэргүүлжэ үргэлжэлһөөр. Энэнэй хүсэн мүнөө 2.100 мянган киловатт болонхой, тиигээд ороной эгээн хүгжэнги индустриальна нютагуудай нэгые элшэ хүсөөр хангана.

Кузбасстахи Томь-Үсинска ГРЭС 1.300 мянган киловатт хүсэтэй болоо. һүүлэй жэлнүүдтэ хэдэн томо блогууд ашаглалгада оруулагдаа. Кама мүрэн дээрэхи — Воткинско, Днепр мүрэн дээрэхи —Днепродзержинскэ, Вахшдахи—Головной ГЭС-үүд түгэс хүсөөрөө хүдэлжэ байна. Мүнөө Конаковска, Криворожско, Новочеркасска ГРЭС-үүд хүдэлжэ захаланхай. Тус бүридөө 2.400 мянган киловатт хүсэтэй байхаар хараалагдаһан иимэ түхэлэй станцинууд саашадаа манай энергетикын гол һууринь болохо байха.

Электрын элшэ хүсэ дамжуулдаг хүсэтэ утаһа шэжэмүүдые татагшад эршэ темпээ улам түргэдхэнэ. Волгоград Донбасс хоёрой хоорондо 800 мянган вольтын хүсэтэй постоянна ток дамжуулха түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо. Ондоо оронуудта иимэ ехэ лининүүд үгы юм.

Һүүлэй жэлнүүдтэ баригдаһан бусад олон электростанцинууд, элшэ хүсэ дамжуулдаг лининүүдые нэрлэжэ болохо байгаа. Союзна республика бүхэндэ иимэ шэнэ барилганууд бодоно. Манай городууд, тосхонууд улам улам ехэ электрын элшэ хүсэ хэрэглэдэг, абадаг болоно байна.

Совет энергетигүүд долоон жэлэйнгээ даабари амжалтатайгаар дүүргэжэ КПСС-эй XXIII съездые угтахань. Советскэ Союзда жэл соо үйлэдбэрилэгдэдэг электрын элшэ хүсэнэй хэмжээн 500 миллиард киловатт часһаа дээшээ гараа. Ороноо үргэлжэ дээрэнь электрын гэрэл туяагаар тунааха гэһэн Ленин багшын гайхамшаг заабаринуудые бэелүүлхэ замаар хоёр съездын хоорондохи үе соо ехэ алхам хэгдээ.

Машинануудай аялга зэдэлнэ

Конаковска ГРЭС дали жэгүүрээ хүсэн бэелжэ байна. 1961 ондо экскаваторщик А. Рулев түрүүшын удхуур шорой малтан гаргаа бэлэй. Харин мүнөө эндэхи электростанциин жабхаланта байшан Волго мүрэниие зубшаһан хахад километр зай эзэлэнхэй. Тэрэнэй уужам һаруул зал соо хүсэтэ машинанууд хүдэлмэришэ дуугаа зэдэлүүлжэ байдаг. Тус бүридөө 300 мянган киловатт хүсэтэй гурбан энергоблок Конаково хотодо зуун жэл соо хүрэхөөр электрын элшэ хүсэ СССР-эй Европодохи хубиин нэгэдхэмэл энергосистемэдэ үгөө!

300 мянган киловатт хүсэтэй блок гээшэ тон орёо машинануудһаа бүридэһэн түхеэрэлгэ болоно. Автомадаар, оньһон техникээр хангагдаһан энэ ГРЭС-эй элшэ хүсэн хямдахан байдаг. Иимэл хүсэтэй аад, ондоо түхеэрэлгэтэй бусад станцинуудтахиһаа гурба-дүрбэ дахин үсөөн хүн эндэ хүдэлдэг.

Заводуудай амин һудал

КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Волгын ГЭС ашаглалгада ороһон сагһаа хойшо түсэбһөө гадуур 2 миллиард шахуу киловатт час электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилэн гаргаа.

Волгодохи электрын элшэ хүсэнэй энэ гигант хэдэн арбаад промышленна томо предприятинуудые хүдэлгэнэ. ГЭС-эй оршондо эгээн хүсэтэй үйлэдбэринүүдэй нэгэн—Волгоградай алюминиин завод баригдаа.

Доодо Волгын индустриальна шэнэ түб болохо Волжский хото гидростанциһаа холо бэшэхэн урган бодобо. Эндэ элшэ хүсэ ехээр хэрэглэдэг предприятинууд эмхидхэгдээ. Тэдэнэй дунда—автомобилиин, тракторай моорнүүдээр, хэмэл каучук, шатасагүй бүд, асбест зүйлнүүд ба бусад олон хэрэгсэлнүүдээр ороноо хангадаг болоһон химиин комбинат бии. Булад томо соргонуудые бүтээхэ завод баригдахаар хараалагдана.

Волгын ГЭС-эй элшэ хүсые мүнөө орон доторхи центральна областьнуудай, мүн Волго шадарай, Донбассай промышленна предприятинууд, колхоз болон совхозууд абадаг болонхой.

Волжск хото.

Ураал, Сибирь болон Казахстанай хилэ дээрэ

Троицко ГРЭС 300 мянган киловатт хүсэтэй ээлжээтэ, һаяхан хабсаргагдаһан турбогенератор туршалгаар шэнэ табан жэлые эхилээ. Түрүүшын иимэ агрегат хүдэлжэ байна. Тус бүридөө 100 мянган киловатт хүсэтэй гурбан машина урда тээнь ашаглалгада оруулагдаһан юм.

Энэ ехэ электростанци Ураалай, Сибириин ба Казахстанай хилэ дээрэ, хадын багахан горхон шадар, тодхогдоо. Энэ станци аглаг аажам байһан талые һэрюулээ. Соколов-Сарбайн горнорудна комбинат Джетыгар тээшэ, бусад промышленна шэнэ түб газарнууд руу, Хойто Казахстанай шэнэ газар элдүүрилдэг колхозууд, совхозууд худар Троицко ГЭС-эй элшэ хүсэ дамжуулха ехэ хүсэтэй лининүүдэй утаһа шэжэмүүд дүнгинэнхэй. Эдэнь ГРЭС-ые Челябинск, Магнитогорсктой холбоо.

Ураалдахи энэ шэнэ станциин хүдэлмэрилэгшэд КПСС-эй XXIII съездые угталгада бэлдэжэ байна. Мүрысөөндэ түрүүлэгшэдэй дундаһаа турбинын ахалагша машинист В. Спаховые, котёлой машинист В. Коваленкые, турбинист Н. Салдиниие, котельнын машинист комсомолец А. Дубковые дурдамаар.

Челябинска область.

Гол шэглэл

Хүсэ шадалайнь нэмэхэтэй хамта машинануудай хэмжээнэй бага бололсодогынь гайхалтай. Жэшээлэн хэлэбэл, хахад миллион хүсэтэй генератор хуушан конструкциин 150 мянган киловаттай торхо соо «багташадаг» шахуу, харин «гурбан зуунайхи» тэрээнһээ нэгэ тонноор хүнгэн байдаг. 800 мянган киловатт хүсэтэй генератор бүхэн өөрынгөө «эжэл» болохо 100 мянган киловаттай генераторһаа дүрбэ дахин бага материал гаргашална.

Электрын элшэ хүсэ холо дамжуулха гэһэн техническэ тон шухала зорилгонуудай нэгэн Ленинградай «Электроаппарат» заводой хабаадалгатайгаар шиидхэгдэжэ байнхай. Орон доторхи түрүүшын 750 мянган вольт напряженитэй линидэ шухала ток дамжуулха угаа һонин включатель ба трансформатор Нева мүрэн дээрэхи хотодо бүтээгдээ. Энэнь Москвае Конаковска ГРЭС-тэй холбохо туршалгын-промышленна электродамжуулга болоно.

Ленинград.

Түгэс хүсөөрнь

Прибалтикын ГРЭС сланецые түлишэ болгон хэрэглэдэг дэлхэй дээрэхи эгээн ехэ электростанци юм. Энэмнай 1.600 мянган киловатт хүсэтэй. Түмэр замай 20 составта тээгдэхээр сланец сүүдхэ соо хэрэглэнэ. Эндэ совет мэргэжэлтэдэй бүтээһэн һонин котёлнууд тодхогдонхой.

Прибалтикын ГРЭС-эй ашаглалгада орохотойнь хамта Эстониин промышленность ба транспорт электрын элшэ хүсөөр таһалгаряагүй хангагдадаг болоо. Эндэхи хүдөө ажахыда электрын элшэ хүсэн үргэнөөр хэрэглэгдэнэ, ороной зүүн хойто хубидахи нэгэдхэмэл энергосистемэдэ дамжуулагдадаг болонхой.

Нарва шадар Эстониин шатадаг сланецуудай баян нөөсые ашаглаһанай үндэһөөр электрын элшэ хүсэнэй үшөө нэгэ томо үйлэдбэри—Ново-Прибалтийска ГРЭС баригдажа байна.

Нарва.

Тоо, баримтанууд

СССР-эй Европын хубидахи электрын элшэ хүсэнэй нэгэдхэмэл системын (ЕЭС) дэлисэ хэмжээн жэл бүри улам үргэдхэгдэнэ. Партиин XXII съездһээ хойшо үнгэрһэн саг соо энэ системэдэ экономическа районуудай 20 энергосистемэ нэгэдээ. ЕЭС-эй харьяата электростанцинуудай хүсэн мүнөө 50 миллион киловатт часһаа дээшэ гаранхай.

Братска ГЭС-эй барилгада 800 гаран предприяти элдэб түхеэрэлгэ ба механизмуудые үгэһэн байна. Техническэ асуудалнуудые шиидхэлгэдэ 70 гаран проектнэ институдууд, эрдэм-шэнжэлэлгын арбаад эмхинүүд хабаадаа.

* * *

В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ Волгын ГЭС, КПСС-эй XXII съездын нэрэмжэтэ Волгын ГЭС хоёр съездын хоорондохи үе соо Москвада 48,5 миллиард киловатт час электрын элшэ хүсэ үгөө. Ороной бүхы электростанцинууд 1940 ондо эды шэнээн хэмжээтэй электрын элшэ хүсэ үйлэдбэрилдэг байһан юм.

(ТАСС).

Энэ хуудаhандамнай:

- Хадын хүбүүд тухай дабтамал шүлэгүүд.
- Уран зурагай дээжэнүүд.
- Ямар амжалтатай бусагша ааб?
- Таабаримнай таагдашагүй.

Расул ГАМЗАТОВ,
Ленинскэ шангай лауреат

НАЙМАН МҮРТЭЙ ШҮЛЭГҮҮД

Ленинскэ шангай лауреат, дагестан поэт Расул Гамзатовай шүлэгүүд манай ороной олониитэ уншагшадай халуун анхарал хандуулжа, үргэнөөр мэдээжэ болонхой.

Расул Гамзатов «Найман мүртэй шүлэгүүд» гэhэн циклээрээ илангаяа суурханхай. Эдэ бишыхан зохёолнууд соо ажабайдалай али бүхы гүнзэгы, орёо асуудалнууд айхабтар уранаар шиидхэгдэhэн байха юм.

Дэлхэйн литературын эрхим поэтическэ зохёолнуудтай буряад уншагшадаа танилсуулхые оролдожо, hүүлэй үедэ оршуулганууд дээрэ мэргэжэл шадабаряа туршажа байhан Даши Дамбаев олондо хүндэтэй совет ахамад поэдүүдэй нэгэн Расул Гамзатовай «Найман мүртэй шүлэгүүдые» «hиилэмэл бэшэгүүд» гэжэ ном соохоонь түүбэрилэн буряадшалба.

I.

Үхэлгүйшүүл байдаггүй, үхэхэбди дууhан бидэ,
Үнинhөө энэ манда танил, мэдээжэ.
Зүгөөр, ажабайдал соо үлөөнэбди сараа тэмдэг:
Зүргэ харгы гү, али зохёол шүлэгэй дээжэ,
Харьялаа горход шэргэжэ баран hаладаггүй,
Хан алдар соломнай уран дуугаар жэргэхэ.
Мүрэнэй эршэ горходой нэмээхэнь дамжаггүй,
Мүнхэ саг соо аялгамнай зэдэлхэ.

2.

Хүбшын модо бүхэниие үдэр гэжэ тоолобол,
Хүнэй ажабайдал—хүбшэ тайга.
Хэды модон хосорлойб,
хэдынь үшөө үлэнхэйб
Хэнзэ ногоон тайга соом?
Хүлэг агта бүхэниие үдэр гэжэ тоолобол,
Хүнэй ажабайдал—адуун hүрэг.
Хэды морид хулжанхайб,
хэдынь үшөө үлэнхэйб
Хээр хурдан hүрэг соом?

3.

Хадын hалхяар амилhан хизаарта бусангиб.
Хараад танинагүйб түрэhэн дайдаа, уярнаб.
Эсэгэнэрэйнгээ хэлые үхибүүд ойлгожо яданги,
Эсэгэнэрэймнай хэлэн мүхэжэ хосорон унтарна.
Авар хэлэн дээр уянгалжа дуулахаяа,
Арсалдан дуугархааш болихомнай хаяа...
Яахабши теэд: мүрэнүүд далай руу харайнал,
Яаралдана, залгюулхаа мэдэжэш байнаб.

4.

Эй, үргэн нюргата, яанабши ихэдээ,
Энэ гэhээр сонхоhоомни зайла,
Элшэ гэрэл бү намhаа халхала,
Эй, үргэн нюргата, яанабши ихэдээ.
Сонхын саана—уулын саhан сахилна,
Сонхын саана далайн далбага тамарна...
Үзэсхэлэн энэ зурагые нюрганшни далдална.
Үтэр зайла! Дуулана гүш? Захирнам.

5.

Хадын горходууд, хүлэгүүдтэл,
Хараани холо руу гүйлдэнэ.
Арзаар сэнгэhэн поэдүүдтэл,
Аяглан шууяжа энеэлдэнэ.
Эрьелтэгүйгөөр мордоходоо,
Энеэнэш, горхон. Яанабши?
Эхэ нютагаа орхиходоо,
Эжэлүүдгүйхэн уйдагшаб.

6.

Эршэтэ хурдан урасхал шэнгеэр,
Эдир наhан холодобо.
Холодоошье hаа, дурасхал шэнгеэр
Хонгёо дуугаа орхибо.
Булжуухан холоёо солгёон, омог
Бусалтагүйгөөр мордобо.
Бусахагүйш hаа, hайхан домог
Булта зондо орхибо.

7.

Арзаа түхеэр, хоолоо бэлдэ,—
Аянда хубаахаш хэнилтай.
Эрид хурса hэлмээ шэлэ, —
Эрэлхэг ябахаш лабтай.
Дуулим замаар үни зорёоб,
Дууннhaa ондоо юумэгүй:
Ханинарта энэм—арза хоол,
Харатанда энэм—hэлмэ юм.

8.

Нойргүй hүнинүүдэй дүн болгон, хүхюугээр,
Ном-зохёолни, иранам шамай, гайхан.
Эгээл иимээр hаял түрэhэн үхибүүгээ
Эхэ хүн гартаа энхэрэн абадаг байха.
Ямар заяан хүлеэнэб, угтан шамайе,
Янзын хараал шэрээл гү, алдар соло гү?
Энэл бодолоор самсынгаа шуhата шуурхайе
Эрэлхэг сэрэгшэ, тугдляар, үргэдэг бэшэ гү?
Омог дошхон харасаар тэмдэг үгэбэлш
Орьёл өөдэ үтэр дүүлин ниидэхэб.
Захиржа намда ганса үгэ хэлэбэлш —
Залинта гал руу. далай руу hүрэн дэбхэрхэб.
Хахад түбине ото дабан ерэхэлби.
Хатан шинии нэрые хүртүүлхэлби алдарта.
Халуун тангариг, хэлэhэн үгэдөө хүрэхэлби —
Хагасал дээрэм захижал озохоо бү марта.

10.

Кайсын Кулиев Алим Кешоков хоёрто.

Аханартай hэмби. Нэгэнниинь
Аюулта дайнда мүнхэрөө.
Адлиш тэрээнтэй, Кайсын,
Абари зангаар, үгөөрөө.
Нүгөөдэнь, Алим, шамтай
Нюур шарайгаар дүтэ hэн.
Уулзаа hэн гүш ахатайм?
Уршагта дайнда унаа hэн.

11.

Огторгойн гүн соо бүргэд hэбинэ даляараа,
Орьёл байса дээр борбилоонууд уурхай бэлд
Нашануудбди гэлдэнэ, шууялдажа аляархуу.
Нангин бурхан, зүгөөр, дали үгөөгүйл тэдэндэ.
Уудам далай hалхи бодхоон хүлгэнэ.
Урдана ааляар нойрто дуураhан горходууд,
Унтаана ойндоо далайбди гэжэ сэдьхэнэ,
Уhанайнь нюрууе, зүгөөр, эсхэнэгүйл пароходу

12.

Амидышуулда бү дүтэл, алдар соло,
Амиды хүн тухай юу мэдэхэбши, хэлэ?
Эгээл эрхим, эгээл хүсэтэй зониие
Эльбэдэн аланаш, булимтаржа золыень.
Амиды бэшэ, үхэhэн зондо илангаяа,
Алдар соло, хэрэгтэй бэшэ хаяаш?
Үхэhэн хүндэ халуун амисхал хүртүүлнэш.
Үеын үедэ амидыруулан мүнхэрүүлнэш.

13.

—Наран доогуур, уhан дээгүүр элин-халин бай
Нашанууд, хаанаhаа, ямар шуhанай гээшэбта?
—Олон хүбүүдтнай хатуу дайнда унаа агша,
Омог тэдэнэй жэгүүртэ зүрхэнүүд гээшэбди!
—Огторгойн гүн соо гэрэлтэн, мэшэеэн байгша
Одо мүшэд, хэдүүд болохо гээшэбта?
—Хадын хүбүүд олоор дайнда унаа агша,
Хахасаhан тэдэнэй галта нюдэд гээшэбди!

14.

Наймалжан шүлэгни—найман мүрнүүд,
Нарата уулын найман мүрэнүүд.
Далайда, Поэзидэ харгы холо, —
Дабтамал шүлэгни, дуун боло!
Наймалжан шүлэгни—найман мүрнүүд,
Нарата уулын найман хүбүүд.
Далита хадын юрөөл абаад,
Дабагты, хүбүүдни, зуун дабаа.

Улаан-Үдын түмэр харгын узелда арад зоной аша туhын тулада hаналаа табижа, hайн дураараа шуhаяа үгэгшэ донорнууд жэлhээ жэлдэ олошорно. Шуhа абаха чүүдэл станци эндэ гурбадахи жэлээ хүдэлнэ. hаяхан эндэ шуhа гбалган боложо, түрүүшын үдэр гушаад хүн ерээ.

Түрүүшын зурагта железнодорожно поликлиникын хүдэлмэрилэгшэд Г. Казачук, Г. Тихомирова гэгшэд донорнуудай шуhа шалгажа, (хоёрдохи зурагта) үнинэй донорнууд В. Горбова, А. Крекшина гэгшэд регистратура соо хөөрэлдэжэ hууна.

Ф. СОРОКИНОЙ фото.

ШУhАЯА ҮГЭГШЭД

ХОРСОЙХОН БАСАГАН

ОНТОХОН

Урдын урда сагта, урданай хуушан сагта Хорсойхон гэжэ ори ганса басаган ябаhан юм ха. Энэ басаган хорин найман hанжуургатай, хорин сагаан хонитой hэн гэхэ.

I.

Нэгэтэ хорин сагаан хонидоо хаража ябахадань, Үнэгэн Эзы урдаhаань ерээд:

— Хорсойхон басаган! Баарhамни үншэржэ ябана хаямши. hамааруулжа үзэhүүб,—гээд, Хорсойхон басаганай хажууда hуугаад, дуулажал оробо. Хорсойхон басаган дуундань дуураад hажашаба. hажаха hамбаандань Үнэгэн Эзы Хорсойхон басаганай хорин найман hанжуургыень хоолсоhоонь хулуужа абаад ябашаба.

Хорсойхон басаганай hэрихэдэнь, Үнэгэн Эзышье, хорин найман hанжуурганьшье үгы. «Мэхэлээшэндэ мэхэлүүлээб, гохолоошондо гохолуулааб»,— гээд, хөө хүбхэ болосороо уйлаад, Үнэгэн Эзые бэдэрээд ябашаба. Ябажа ябатараа Алаг Шаазгайтай золголдобо.

— Хорсойхон басаган юундэ уйлаабши?

— Уйлангүй яахабиб. Хорин найман hанжуургатай байhан юумэб. Хорин найман hанжуургыем Үнэгэн Эзы хулуушхёо.

— Би асараад үгэhүүб.

— Хайшан гээд асарха юмши?

— Үрхэ дээрэнь шаханаад, хүхэнөөд асархаб.

— Ай, асархаяа алда,—гээд, Хорсойхон басаган саашаа гүйбэ.

Хон Хирээ ушараад:

— Хорсойхон басаган юундэ уйлаабши?—гэбэ.

— Уйлангүй яахабиб. Хорин найман hанжуургатай байhан юумэб. Хорин найман hанжуургыем Үнэгэн Эзы хулуушхёо.

— Би асараад үгэhүүб.

—Хайшан гээд асарха юмши?

— Үрхэ дээрэнь хаар-хаар, баар-баар,—гээд асархаб.

— Ай, асархаяа алда,—гээд, Хорсойхон басаган саашаа ябаба.

Алтан Гургалдайтай ушарна.

— Хорсойхон, Хорсойхон басаган, юундэ иитэрээ уйлаабши?

— Уйлангүй яахабиб. Хорин найман hанжуургатай байhан юумэб, хорин найман hанжуургыем Үнэгэн Эзы хулуушхёо. Тиигээд Үнэгэн Эзые бэдэржэ тулижа, уйлан дуулан ябанам.

— Би хорин найман hанжуургыешни асараад үгэhүүб.

— Алаг Шаазгай Хон Хирээ хоёрые асаржа шадахагүйт гээд ябаналби. Ши хайшан гээд асарха юмши?

— Би Үнэгэн Эзын үрхэ дээрэнь hуугаад:

Үбhэнэй толгой
Үбэр сүбэр,
Үбшэн хулуушан
Унтан дуурай,
Можо толгой
Модохир тохисор,
Модошли хулуушан

Унтан дуурай—гэжэ зугаалхаб, тиихэдэм Үнэгэн Эзы үгэ хүүрыем ойлгожо ядаhаар, дуураад унтаха,—гэбэ.

— Зэ, ошоо hаа ошыш даа, болгоомжотойгоор ябаарай,—гэнэ.

Алтан Гургалдай Үнэгэн Эзын үрхэ дээрэнь ерээд харахадань, Үнэгэн Эзы Хорсойхон басаганай хорин найман hанжуургыень тооложо ехэ хүхюутэй, энеэдэтэй наадатай юумэ hууна.

Алтан Гургалдай аяр шара үбсүүгээ заhажа заhажа, аятай hайхан хоолойгоороо нэгэ хэмээр, нэтэл хатуутайгаар:

Үбhэнэй толгой
Үбэр сүбэр,
Үбшэн хулуушан
Унтан дуурай.
Можо толгой
Модохир тохисор
Модошли хулуушан

Унтан дуурай—гэжэ хэдэ дахин дабтан дабтан донгодоно. Хүхюутэй hууhан Үнэгэн Эзы Хорсойхон басаганай хорин найман hанжуургые тооложо яда ядаhаар, Алтан Гургалдайн аятай дуунда уяраад, дуураад унташана. Унтахалаарнь Алтан Гургалдай Хорсойхон басаганай хорин найман hанжуургые хүзүүндээ углан, ниидээд ерэнэ.

II.

Алтан Гургалдайн ерэхэлээр Хорсойхон басаган ехэ хүхеэд, хорин найман hанжуургаяа зүүгээд, хотос нахис ябажа байгаад, Алтан Гургалдайгаа үрмэ тарагаар хүндэлбэ. Алтан Гургалдайнгаа хариха дээрэ Хорсойхон басаган хэлэбэ:

hай хэhэндэш
hайн хүүр хэлэхэмни.
Үзүүртэй модон дээрэ бү
hуугаарай,
Үзүүргүй модон дээрэ
hуугаарай!
Харгана бороложо дээрэ бү
hуугаарай,
Хабтагархан шулуун дээрэ
hуугаарай!

Алтан Гургалдай харижа ябаад, «Үгы, яахадаа намайе үзүүртэй модон дээрэ, харгана бороложо дээрэ бү hуу гээ hэм! —hуугаад үзэхэдэ яаха юм ааб»—гээд hууhаар, долоогоной үзүүртэ дотороо хаха эсхэшхёо. Тиигээд яахашье аргань таhараад, хара hалхинаар дотороо хормойлhоор Хорсойхон басагандаа орожо ерэнэ. Хорсойхон басаган сахюур саб сагаан шүрбэhөөр наб наринхан hабагша томожо, доторыень оёжо үгэбэ. Хорсойхон басаганайда дотороо эдэгээжэ, хоюулан хамта ажа жаргажа hууба.

И. МАДАСОНОЙ суглуулбариhаа.

«ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ САХЮУЛ» ДЭЭРЭ

«Эб найрамдалай сахюул дээрэ» гэhэн нүүдэл уран hайханай выставкэ Улаан-Үдын уран hайханай музейн залнууд соо харуулагдажа эхилбэ. Тус выставкэ 1965 оной май hарада фашис Германиие илаhан илалтын үдэрөөр дашарамдуулан, Москва хотодо эмхидхэгдэhэн байгаа. Удаань тэрэ выставкэ хэдэн хуби ондоо болгогдон хубаагдаад, оронойнгоо городуудаар, хилын саагуур харуулхые гаргагдаhан байна.

Тэрэнэй нэгэн—аха дүү Корейн, Монголой Республикануудаар ябаhанаа манай эндэ ерэбэ. Выставкэ уран зурагууд, скульптурануудhаа бүридэнэ. Тэндэ граждан дайнай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай жэлнүүдтэ совет арадай туйлаhан илалтые харуулна.

Экспозици уран зурагуудhаа эхилнэ. Тэрээн дээрэ Улаан Армиин бии болгогдоhон, бэхижүүлэгдэhэниие, тэрэнэй габьяае харуулна.

Выставкэ дээрэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай үеые харуулhан бүлэг горитой hуури эзэлнэ. Тэндэ «hайн дураараа дайнда мордогшод» гэhэн И. Брайдын, «Солдадууд» гэжэ В. Токаревай, тус выставкэдэ хабаадалсагша буряадай уран зурааша К. Дульбеевэй «Эхэ партизан» гэhэн картинануудые харанабди.

Графикын бүлэг дотор олон янзын зохёол оруулагданхай. Элитэ уран зураашад В. Богаткин, В. Касьян, Ю. Непринцев, Э. Оказ гэгшэдэй хэhэн хүдэлмэритэй танилсанабди. Выставкэдэ республикымнай уран зурааша Советскэ Союзай Герой Г. Н. Москалев хабаадалсана.

Выставкын скульптурын бүлэг тиимэ ехэ бэшэ юм. Гээшье hаа, выставкын удха шанарые өөрынгөө экспозицяар нилээд шэмэглэнэ. Скульпторнууд Суприн, Житков, Чечнева болон бусадай хүдэлмэри энэ бүлэг дотор hонирхолтой.

«Эб найрамдалай сахюул дээрэ» гэhэн энэ выставкэ хоёр жэл үлүүтэй саг соо бэлдэгдэhэн байха юм. Энээн дотор граждан дайнай үеhөө эхилээд, мүнөө хүрэтэрхи үе соо совет солдадай Эхэ оронойнгоо нангин дайдые баатарлигаар хамгаалжа байhаниие харуулна.

С. МУНГАЛОВА.

ШАТАР

МАНАЙХИН АМЖАЛТАТАЙ

ВЛАДИМИР. Эндэ «Буревестник» бүлгэмэй Централна Соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө эхилhэн мүрысөөнэй ээлжээтэ—хоёрдохи, гурбадахи уулзалга үнгэргэгдөө. Манай республикаhаа энэ мүрысөөндэ хабаадалсажа байhан Л. Гармаева, хүдөө ажахын институдай студент Д. Мункуев гэгшэд яhала hайнаар наадажа ябана. Лубсама Гармаева Уфа городой шатаршад—Иомдина, Бушмакина гэгшэдтэй бэрхээр наадажа шүүhэн байна. Тиигэжэ гурбанhаа гурбан очкотой. Д. Мункуев hүүлшын хоёр уулзалгада мастерта кандидадууд Б. Желтов, Варфоломеев гэгшэдые — нэгэдэхи разрядтай шатаршадые шүүнхэй, мүн түрүү hуури буляалдажа ябана.

Энгельсина Улымжиева хоёрдохи уулзалгадаа Таранинада шүүгдэhэн, Ивашковскаятай тэнсэhэн байна.

Л. КОРОЛЕВА.

* * *

СВЕРДЛОВСК. Эндэ февралиин 10-hаа «Спартак» бүлгэмэй Централна Соведэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн болохоор хараалагдаба. Мүнөө манай городой «Спартак» бүлгэмэй шатаршад энэ мүрысөөндэ хабаадалсахын түлөө хоорондоо наадажа эхилээ. Эндэ үниндэй шатаршан Цыденов, нэгэдэхи разрядтайшуул Краснов, Межов, Мотовилов, Логвинов, Салтанов, Яблошевский, Хван, мастерта кандидат Власов гэгшэд наадажа эхилбэ. Нааданда түрүүшын хоёр hуури эзэлэгшэдынь түгэсхэлэй энэ уулзалгада хабаадалсаха болоно. Үнгэргэгдөөд байhан дүрбэн уулзалгын удаа мастерта кандидат Власов гурбан очкотой болонхой.

В. ЕГОРОВ.

ШОГ

ТРУБКА

Наяад наhанай, буурал сагаан үhэтэй аад, бужагар улаан шарайтай үбгэжөөл нютагтамнай бии юм hэн. Нэгэтэ тэрэнтэй иимэ ушар тохёолдоhон гэхэ.

Афанаси гэгшэ ашань аймагай түб hурахаяа ошоо hэн. Үбгэжөөл телефоноор (тэрэ үедэ телефон hая оруулагдажа байгаа) ашатаяа хөөрэлдэхэ гэжэ бодоод, ханада үлгөөтэй байhан телефоной хажууда нилээд удаан абяагүй зогсобо. Тиин шиидэжэ, трубка гартаа абаад үлеэсэгээн:

— Алло! Фу! Фу!— гэбэ.

Саанаhаань ямаршьеб абяан гарана хэбэртэй. Аша хүбүүмни харюусана гэжэ hанаад:

— Ухнаа! Ухнаа! Хэзээ ерэхэбши? Аа?—гэжэ асууба үбгэжөөл. Ушарынь гэхэдэ, Афанасияа Ухнаа гэжэ үбгэжөөл нэрлэдэг байhан.

Тиихэдэнь саанаhаань шангахан абяан соностошобо:

— Энэ дары трубкаяа табигты! Наадалха юумэ үгы!

Ехэтэ гайхаhан үбгэжөөл телефон тээшэ хараад, өөртөө иигэжэ хэлэбэ: «Яаhан жэгтэй юм гээшэб! Аяар гушаад модонhоо энэ амандаа зууhан трубка-гааhыем хайшан гээд хараба гээшэб? Гааха тагна ехэ. hүүлээрнь гааhанайнгаа үнэhэ тоншожо унагаагаад, үшөө дахин телефоной бариюул эрьюулбэ.

— Алло! Ухнаа! Ух-наа!

Теэд телефонhоо хүн харюусабагүй. Тэндэhээнь «пи-пи-пи»—гэhэн абяан таhалгаряагүйгөөр лэ дуулдана.

Юугээшье ойлгожо ядаhан үбгэжөөл хүбүүнтээ хөөрэлдэжэ шадангүй, гайхаhаар гэртээ бусаа бэлэй.

П. ИВАНОВ.

ХҮДӨӨ ГАРАНА

Хорины леспромхозой хүдэлмэришэн А. А. Рукосуев Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи нүүдэлшэдые бүридхэдэг таhагта иигэжэ хандаhан байгаа:

— Намайе нэгэ колхоздо ошожо ажаллахыемни эльгыт. Хүдөө ажахыда хүдэлхэ хүсэлтэйб,—гэжэ тэрэ мэдүүлhэн юм.

Мэдүүлгэ баригшын hанал бэелүүлэгдэжэ, Рукосуев бүлэнэртээ Мухар-Шэбэрэй «Забайкалец» колхоздо эльгээгдэhэн байна. Хандагатайн леспромхозой хүдэлмэришэн И. Д. Чурбаков мүн тус колхоздо ажаллахаар эльгээгдэбэ.

Республикын колхоз, совхозуудта ошожо ажаллаха дуратайшуулай мэдүүлтэ үдэр бүри шахуу эндэ орожо байдаг. Гансахан январь hарада хото, хүдэлмэришэдэй поселогуудта ажаhуугшадhaa олохон бүлэнэр хүдөө нютагуудта гаража түбхинэhэн байна.

hүүлэй арбаад жэлэй туршада республикын колхоз, совхозуудта ажаллахаар хэдэн мянгаад айл нүүhэн байна. Тэдэнэй дунда хүдөө ажахын мэргэжэлтэй хүнүүд олон. Тэрэ тоодо трактористнууд, комбайнернууд, барилгашад хүдөө нютагуудта гаража түбхинөө.

О. БЕРЕЗКОВ.

ЮРТЭМСЫН ДҮРБЭН ЮhЭ

ЮhЭН САГААН

Үдэhэн хүнэй шүдэн сагаан,
Үүр сайхада үдэр сагаан,
Үбэлэй сагта шандаган сагаан,
Уhанда ябааша баабгай сагаан,
Огторгойдо ниидээшэ хун
сагаан,
hайн хүнэй hанаан сагаан,
hая орohон саhан сагаан,
hаамхай үнеэнэй hүн сагаан.

ЮhЭН ХАРА

Тайгада ябаhан баабгай хара,
Талада ниидэhэн хирээ хара,
Тамир муутын hанаан хара,
Залуу хүнэй үhэн хара,
Зандан модоной үнгэ хара,
Наранай ороходо hүни хара,
Нарhан түлеэнэй эhэн хара,
Хүрьhэтэ газарай шорой хара,
Хүлэг мориной туруун хара.

ЮhЭН УЛААН

Жалгада үдэhэн үнэгэн улаан,
Жабарта үлеэгдэhэн шэнэhэн
улаан,
Жаргалта хүнэй хасар улаан,
Шатажа байhан гал улаан,
Шадажа үдхэhэн үхэр улаан,
Гуужажа сэлмэhэн гүрөөhэн
улаан,
Губи талын элhэн улаан,
Эрьежэ гараhан наран улаан,
Эрхэ сүлөөгэй hүлдэ улаан.

ЮhЭН ХҮХЭ

Урдажа байhан уhан хүхэ,
Ургажа байhан ногоон хүхэ,
Уйдхарта хүнэй шарай хүхэ,
Ойдо ябаhан шоно хүхэ,
Огторгойдо гараhан уняар хүхэ,
Дэлыжэ байhан тэнгэри хүхэ,
Дэлгэжэ байhан дэлхэй хүхэ,
Элэжэ мүлирhэн түмэр хүхэ,
Эдеэшэжэ ургаhан нэрhэн хүхэ.

С. ДЫРХЕЕВ,
Б-М. ДЫШИНОВ.

ХӨӨЛЭНТИИ ТУХАЙ БЭШЭГДЭХЭ ДИССЕРТАЦИ

Эрхүүгэй хүдөө ажахын институт дүүргэжэ манай нютагта ерэhэн залуу мэргэжэлтэ Бартаан маанадые, сугтаа хүдэлдэг нүхэдөө, үдын хоолдо гэртээ уриба.

hамга абажа үшөө үрдеэгүй нүхэрнай пеэшэнэй хажуугаар бүгтэгэшэжэ, шэрэм соогуур өөхэ тоhо шаршагануулан, эдеэ бэлдэхэ мүртөө, забда залигүй үгэлнэ.

Уданшьегүй аяга табаг стол дээгүүр дэлгэгдэжэ, шүлhэ hайруулмаар хоншуу үнэртэй загаhанай шүлэтэй амhарта галhаа абтаба.

— Би тандаа хөөлэнтии шанааб. Энээнhээ түрүүн өөрөөшье иимэ загаhа эдижэ үзөөгүйб. Ехэл hайн шанартай, арадай ажахыда ашаг туhатай загаhан гү даа гэжэ hананаб. Дотор өөхэниинь гэжээ... Хүнэй ганса тэрээндэнь садашамаар. Хөөлэнтиие олоор үдхэхэ, тэдхэхэ тухай шэнжэлэлгын хүдэлмэри ябуулхам. Магад, иигэжэ байhаар кандидадай диссертаци бэшэжэрхигшэбиб?—гээд, Бартаан дунда хурганайнгаа үзүүрээр нюдэнэйнгөө шэл заhажа, аргагүй бодолгодо хатангяар айлшадаа шарайшалан хараба.

Тиигээд: «Дотор өөхэнэйнь ута гээшэнь. Таанадаа одоо юугээр хүндэлхэбиб, харагты» гэhээр, модон тэбшэ соохоо нэгэ нарин сагаан юумэ абажа утаашань hубан бултанда hайрхаба.

— Энэшни дотор өөхэн бэшэ, загаhанай хотын хорхой ха юм. Горшоогтой шүлээ түргэн адха саашань! Ха-ха-ха.. .

Ш-Н. ЦЫДЕНЖАПОВ.

ТААБАРИНУУД

1. Тамшын Хатан үбдэжэ, табан элшээ мордуулан, гүрэмэнөө залуулжа, гүгэлшэнөө гайтуулба.
2. Мэнэ мэнэ мүрэдэ хүрэхым мэрхигэр үбгэн hаатуулаа, тугаар турада хүрэхым туршагар үбгэн hаатуулаа.
3. Бөөгэй бүдүүн сарбуу, одигоной олон нүхэн.
4. Даржаа үбгэн далан хоёр нюдэтэй, дундаа нэгэ хамартай.
5. Дээрээ дүн сагаан, дундаа доёр буурал, дороо дүн шара.
6. Боохойн газаа бөө бөөлэбэ.
7. Талаар дүүрэн адуу тарбагар азарга хуряаба.
8. Алсагар hамган айл зайдаг.
9. Шобхо хадын орой руу шуhан бороо шэдэрээ.
10. Сагаан торго эбхэжэ ядабаб.
11. Шуур-шуур дуутай, шулуун хүхэ моритой, Бур-бур дуутай, булад hайхан моритой.
12. Бамбагар аад, баран хүнэй hанаанда, хабтагар аад, хамаг хүнэй hанаанда.

Захаамин. Утаата нютаг.

Ф. ЦЫДЕНЖАПОВ.

БУРЯАД ҮНЭН

4-дэхи нюур

1966 оной февралиин 6.

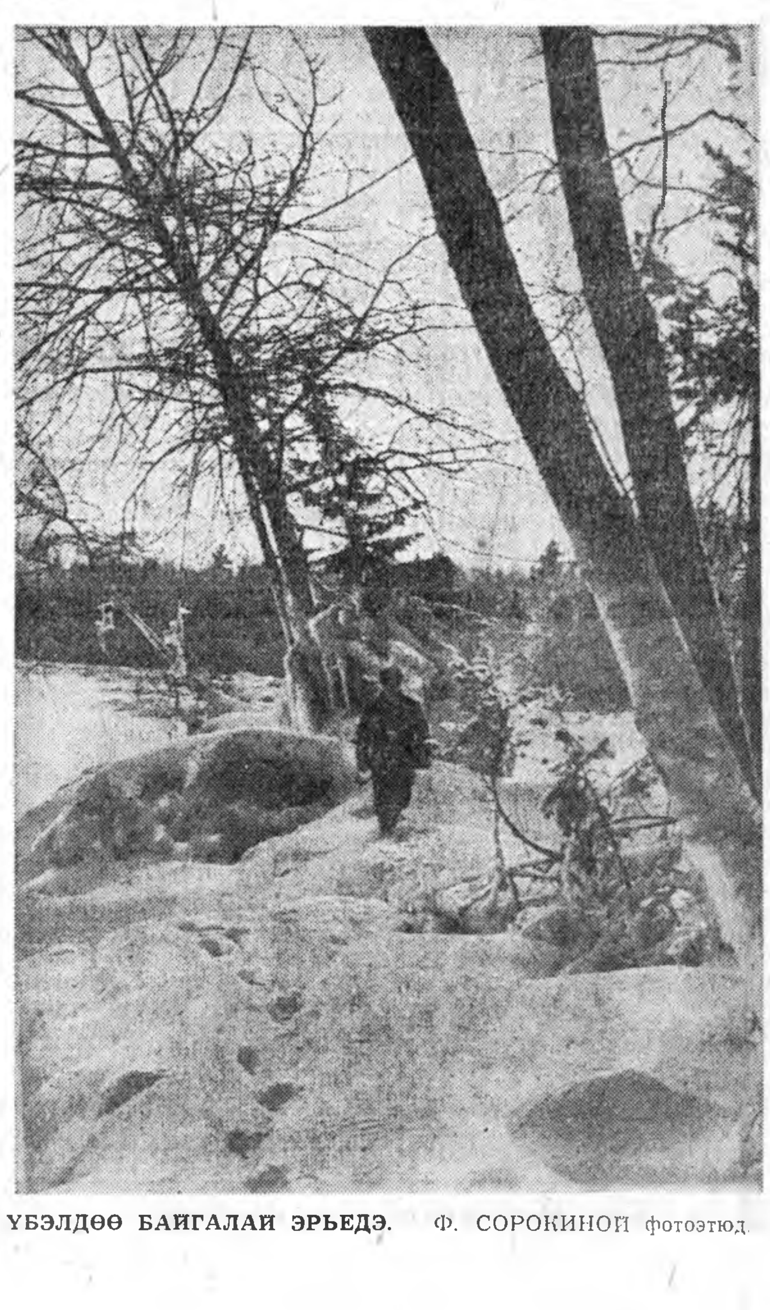

ҮБЭЛДӨӨ БАЙГАЛАИ ЭРЬЕДЭ. Ф. СОРОКИНОЙ фотоэтюд.

ПРАВДА БУРЯТИ

Мүнөөдэрэй номерто

Нэгэдэхи хуудаhанда: «Бур... дай коммунистнуудай ехэ с... лаан» гэhэн түрүү бэшэг; «... на-9» гэжэ автоматическа стан... байгуулха, тэрэниие hара дэ... дорьбоонгүйгөөр бууулгаhанай ... шарамда толилогдоhон баяр ба... халанта материалнууд.

Хоёрдохи хуудаhанда: газет... корреспондентын Буряадай АСС... эй нютагай промышленности... министр М. Ф. Завгородняя... хэhэн хөөрэлдөөн; П. Челночков... статья.

Гурбадахи хуудаhанда: ТАСС... шэнжэлэгшэ А. Романовай косм... навт-2 Г. С. Титовтой хэhэн х... рэлдөөн.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: «Ур... hайханай музейн заалнуудта» г... hэн гаршаг доро корреспонде... элдэб hонинууд.

Редактор.
Ц. О. ОЧИРОВ

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора—23-67, зам. редактора—38-42, зам. редактора—35-84, секретариата—27-3.. отделов: сельскохозяйственный—47-59, 35-14, промышленн... —48-89, 33-61, корректорская—35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: партийной жизни —40-49, идеологический—24-74, советского строительства быта—34-93, рабселькоров и писем—25-41, 38-30, информации—34-05 и переводов—24-74.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н03414. Зак. № 141.